

EKSAMENSCASET

KnaillGodt ASA

Handelshøyskolen ved HiOA våren 2016.

Bedriftsøkonomi

Johnsen, Ida Helene

Kafa, Semra

Larsen, Flora Joelle

Innhold

- s. 3 : Forord
- s. 4: Caseteksten
- s. 28 : Besvarelsen
- s. 29 : Årsregnskapet
- s. 36 : Resultatoppstillingen
- s. 37 : Balanseoppstillingen
- s. 38 : Driftsregnskapet
- s. 39 : Kalkyler
- s. 41 : Beregninger av Driftsregnskapstallene
- s. 43 : Resultatavstemning
- s. 44 : Regnskapsanalyse NRK konsernet
- s. 45 : Saksliste
- s. 54 : Generelle begreper og Formler

Dette er en løsning på eksamenscaset KnaillGodt ASA, utarbeidet av Ida Helene Johansen, Semra Kafa og Flora Joelle Larsen. Vi valgte å løse caset ved å begynne med å føre de bilagene som ikke var ført i årsregnskapet. Vi gikk så videre med å avslutte årsregnskapet med de avslutningsmomentene som var oppgitt i caset. Når det var gjort, kunne vi sette opp en balanse og resultatoppstilling og gå videre med å løse driftsregnskapet. Når man setter opp et driftsregnskap er det alltid lurt å regne ut tilleggssatsene først; og det begynte vi med. Så beregnet vi de forskjellige kostnadene knyttet opp mot ordrene. Med den informasjonen vi fikk fra det, satte vi opp kalkyler, etter både bidragsmetoden og selvkostmetoden. For å fullføre driftsregnskapet måtte vi også regne ut de kalkulatoriske kostnadene. For å sammenligne resultatet fra årsregnskapet og driftsregnskapet, satte vi opp en resultatavstemming. Ut ifra dette fikk vi et produksjonsresultat. Med både driftsregnskapet og årsregnskapet i boks, var det bare å gå løs på de 8 sakene som skal diskuteres på møte 09.05.16. Da vi kom til sak 7, fant vi ut at det nå var på tide med litt analyse. Vi satte da opp en regnskaps- og kontantstrømanalyse av NRK konsernet. Bortsett fra det arbeidet vi har gjort som er direkte knyttet til å løse eksamenscaset, bestemte gruppen seg for å ha med en oversikt over ulike formler, ord og begrep som kan være viktig å ha i bakhånden den 09. Mai

KnaillGodt ASA

KnaillGodt ASA driver ordreproduksjon, men en betydelig del av salget skriver seg fra produktene Knaill og Godt. Produksjon og salg av Knaill og Godt har ligget på et forholdsvis stabilt nivå, men man har de senere år oppnådd en klar bedring i prisnivået. Dette er produkter man også lagerfører. Bedriften benytter normalkalkulasjon i sitt driftsregnskap.

I den ordreproduserende delen av virksomheten setter man først ordren i produksjon etter at bestilling er mottatt. Det går som regel lang tid fra ordremottak til levering.

Alle ordrer får seg tildelt et ordrenummer. Dette er identifikasjonen som benyttes for å henvføre kostnadene til de enkelte ordrene. Når materialer kjøpes inn til en bestemt ordre, registreres fakturaen på konto 4000 Innkjøp av materialer og i tillegg på vedkommende ordrenummer i et ordre-/prosjektregnskap. Når materialer tas ut fra lager, blir materialrekvisisjonen alltid påført det ordrenummer hvor materialene skal brukes. Alle som utfører direkte arbeid registrerer medgått tid på de ordrer de har arbeidet. På den måten kan lønnskostnadene henvføres direkte til kostnadsobjektet (kostnadsbæreren, ordren). Dette gjelder både produksjonsarbeidere og konstruktører. Det er et mål at mest mulig av kostnadene skal henvføres direkte til ordrene, men man avveier selvsagt nytten ved et detaljert registreringssystem mot kostnaden. Systemet fungerer omtrent tilsvarende for produktene Knaill og Godt som produseres i serier.

En stor andel av salget skjer innenlands, men det er også en betydelig eksport, særlig til en del EU-land.

Bedriften er organisert i 3 avdelinger: tilvirkningsavdeling 1, tilvirkningsavdeling 2 og en salgs- og administrasjonsavdeling. I gjennomsnitt har man i 20x8 hatt 95 ansatte som har stått for 79 årsverk.

Budsjettet for 20x8 viser et produksjonsresultat på vel 3,5 millioner kroner.

Foreløpig saldobalanse den 27.12.20x8 følger som **vedlegg 1**. Denne inkluderer det vesentligste av årets transaksjoner. Du skal bygge videre på denne i forbindelse med regnskapsavslutningen 31.12.20x8.

Kostnadsbudsjettet for 20x8 følger som **vedlegg 3**. Der fremgår også detaljer omkring beregningen av budsjetterte kalkulatoriske renter og avskrivninger.

Resultatbudsjettet for 20x8 er gjengitt i **vedlegg 4**. Kostnader og inntekter budsjettert på de enkelte ordrene er iht. forkalkylene som ble utarbeidet på tidspunktet for ordremottak. Budsjettet for produktene Knaill og Godt er også basert på forkalkylene, som for øvrig var de samme for 20x7 som for 20x8.

For caseperioden skal følgende satser legges til grunn (uavhengig av om andre satser måtte gjelde.):

Merverdiavgift, vanlig sats	25 %	Feriepenger	12 %
Merverdiavgift på mat og drikkevarer	14 %	Arbeidsgiveravgift	14,1 %
Skatt/utsatt skatt	28 %		

KnaillGodt ASA benytter bedriftsøkonomisk samme grense for aktivering (balanseføring) / direkte kostnadsføring som brukes skattemessig (kr 15 000 / 3 år). Avskrivninger regnes f.o.m. anskaffelsestidspunktet, avrundet til nærmeste hele måned. Tilsvarende gjelder for beregning av avskrivninger i forbindelse med salg/utranering av anleggsmidler.

KnaillGodt ASA benytter regnskapslovens hovedregler, ikke IFRS, og heller ikke særbestemmelsene for små foretak.

**Kommentarer til foreløpig saldobalanse per 27.12.20x8
og litt generelt om prinsipper og praksis som bedriften følger**

- *Arbeidsgiveravgift og feriepenger* avsettes ved hver utlønning, og *skattetrekk* overføres samtidig til egen bankkonto. Økonomisjefen er ansvarlig for at dette gjøres, selv om det ikke er nevnt blant bilagene.

Skyldig arbeidsgiveravgift, påløpne feriepenger og påløpt arbeidsgiveravgift er bokført à jour for all lønn som er registrert i regnskapet per 27.12.20x8 (i foreløpig saldobalanse).

- *Limit på kassekreditt* er kr 5 000 000.
- *Kontantrabatter* registreres først på betalingstidspunktet og ikke når fakturaen mottas.
- *Fakturaer som gjelder flere perioder* registreres med sine fulle beløp i utgangspunktet, og periodiseringen skjer ved regnskapsavslutningen. Det er ikke registrert noen fakturaer i regnskapet som trenger periodisering 31.12.20x8, bortsett fra det som fremgår av uregistrerte bilag og avslutningsmomentene.
- For eventuelle varer og tjenester som er mottatt i 20x8, men hvor faktura ikke foreligger før regnskapsavslutningen, periodiseres det mot konto "2990 Annen kortsiktig gjeld" eller eventuelt egne periodiseringskonti som opprettes i kontoklasse 2. Alle mottatte regninger/fakturaer datert 20x8 registreres i regnskapet selv om de ikke er betalt. Dette gjelder selv om de bare har resultateffekt i 20x9.

Man registrerer ikke mva. på mottatte varer og tjenester hvor faktura ikke er mottatt.

Alle inngående fakturaer/regninger som ikke betales kontant, registreres på konto for leverandørgjeld, ikke bare de som gjelder vareleveransene. Hovedårsaken til dette er at virksomheten har en automatisk betalingsrutine koblet til leverandørreskontroen. Eventuelle innkjøp som betales kontant kan unnlates registrert inn og ut av leverandørkontoen, selv om dette i stor grad vil måtte skje i praksis.

- I foreløpig saldobalanse per 27.12.20x8 skyldes eventuell saldo på resultatkonto for betalbare skatter eller balansekonto for beregnede betalbare skatter at det ble avsatt for mye / for lite til betalbare skatter i 20x7 i forhold til endelig skatteavregning for dette året, mottatt i september 20x8.

- Bedriftens bokførte beholdning av finansielle omløpsmidler per 27.12.20x8 består av følgende aksjer:

Selskap	Antall aksjer	Kurs 31.12.x7	Kostpris
Frontline	2 000	180,00	300,00
Tomra	6 000	15,00	12,50
Songa Offshore	25 000	12,00	10,00
Statoil	4 000	45,00	35,00
Telenor	5 000	35,00	25,00
UffAmei	2 000	35,00	20,00

Alle disse aksjene er børsnoterte, og alle er lettomsettelige, bortsett fra UffAmei, som i perioder er svært vanskelig å omsette. KnaillGodt er ganske aktiv i aksjemarkedet med sin kortsiktige overskuddslikviditet, men bruker ikke porteføljeprinsippet.

- I den foreløpige saldobalansen er det inkludert følgende poster i utenlandsk valuta:

	Valuta	Pålydende i valuta	Bokført verdi i kroner
Leverandørfaktura med forfall 20.12.20x8	EUR	15 000	117 000
Leverandørfaktura med forfall 28.12.20x8	GBP	19 000	228 500
Leverandørfaktura med forfall 30.12.20x8	EUR	50 000	385 000
Leverandørfaktura med forfall 31.12.20x8	USD	65 000	442 000
Leverandørfaktura med forfall 05.01.20x9	GBP	18 000	210 600
Kundefaktura med forfall 27.12.20x8	EUR	20 000	156 000
Kundefaktura med forfall 08.01.20x9	USD	35 000	245 000
Kundefaktura med forfall 05.02.20x9	GBP	18 000	216 000

- Avskrivningene registrert i saldobalansen per 27.12.20x8 er fordelt slik:

Maskiner	kr	1 416 666
Inventar	"	250 000
Bygninger	"	300 000
Goodwill	"	210 000
FOU	"	125 000
Varemerker	"	93 333
Sum	kr	2 394 999

Du må beregne årets avskrivninger, jf. moment e) og f) lenger bak i caset.

- Renter regnes på basis av 30 dager i hver måned.

Bilag som ikke er registrert/bokført i foreløpig saldobalanse 27.12.20x8:

Dette er bilag som nettopp er kommet inn eller er blitt liggende fordi regnskapsføreren har vært noe usikker på hvordan de skulle føres. De er derfor ikke inkludert i tallene fra foreløpig saldobalanse i vedlegg 1.

Om intet spesielt er angitt, skjer ut- og innbetalinger fra/til kassekredittkontoen. At forfallsdato på en inngående faktura er angitt, betyr ikke nødvendigvis at betaling skjer ved forfall. Å motta en faktura og å betale en faktura er normalt to forskjellige transaksjoner som har bakgrunn i to ulike bilag.

- 1) Bedriften tok 30.10.20x8 opp et kortsiktig lån på EUR 200 000. Lånet ble av banken godskrevet kassekredittkontoen med kr 1 540 000 iht. transaksjonsdagens kurs. Lånets løpetid er

12 måneder (avdragsfritt). Renten er 4 % p.a. som skal betales etterskuddsvis ved lånets innfrielse. Bilaget er blitt liggende uregistrert til nå.

- 2) På forfallsdag 20.12.20x8 betalte man leverandørfakturaen på EUR 15 000. Betalingen ble belastet kassekredittkontoen med kr 118 500.

- 3) Telefonregning av 17.12.20x8 med forfall 16.01.20x9:

Samtaleavgift for 3 måneder til 01.12.20x8	kr 86 250
Fast avgift for 3 måneder, til 28.02.20x9	" 5 625
	<u>kr 91 875</u>

Beløpene inkluderer mva. Man ønsker en nøyaktig periodisering av regningen. Samtaleavgiften er som normalt for en periode på 3 måneder. Om periodiseringen skulle inneholde elementer som går i hver sin retning, skal du bare periodiseringen nettobeløpet (= forskjellen mellom de to beløpene).

- 4) På forfallsdag 28.12.20x8 betalte man leverandørfakturaen på GBP 19 000. Betalingen ble belastet kassekredittkontoen med kr 225 150.
- 5) Mottatt leverandørfaktura av 20.12.20x8 med forfall 20.01.20x9 på EUR 30 000 for en materialleveranse. Se bort fra mva. i denne sammenheng. Transaksjonsdagens valutakurs var 7,80.
- 6) Mottatt kreditnota 23.12.20x8 fra en vareleverandør på kr 10 000 inklusive mva.
- 7) Sendt utgående faktura 23.12.20x8 på USD 30 000. Forfallsdato er 23.01.20x9. Transaksjonsdagens kurs var 6,60. Eksporten er avgiftsfri omsetning.
- 8) Den 23.12.20x8 er det betalt tidligere registrert faktura på transport av materialer med kr 10 000 inklusive mva.
- 9) Den 23.12.20x8 investerte man i en overheadprojektor til kr 18 125 inklusive mva. Fakturaen skal betales i 20x9. Man regner med å kunne bruke den i 3-4 år.
- 10) Mottatt faktura av 27.12.20x8 for et avgiftspliktig innkjøp av materialer på kr 60 000 *eksklusive mva*. Forfallsdato: 27.01.20x9.
- 11) Den 27.12.20x8 fikk man melding om at kassekredittens limit var økt til kr 6 000 000 med umiddelbar virkning.
- 12) Den 27.12.20x8 mottok man et premiekrav på kr 267 000 for forsikring fra 1.12.20x8 til 30.11.20x9. Kravet var noe forsinket pga. revisjon av polisen. Fjorårets periodisering av forsikring er allerede tilbakeført.
- 13) Den 27.12.20x8 mottok man regning for transport av materialer for kr 10 000 inklusive mva. Forfallsdato på fakturaen: 27.01.20x9.
- 14) Den 28.12.20x8 kjøpte man 500 aksjer i Frontline for kr 137 500. Beløpet ble belastet kassekreditten samme dag.
- 15) Den 29.12.20x8 solgte man 1 000 aksjer i Statoil for kr 175 000. Beløpet ble godskrevet kassekredittkontoen samme dag.

- 16) Den 29.12.20x8 fikk man innbetalt kr 41 250 på en avskrevet fordring. Beløpet inkluderer mva.
- 17) Den 29.12.20x8 fikk man regning på og betalte for bruk av frankeringsmaskin i desember kr 2 500 inklusive mva.
- 18) Den 29.12.20x8 kjøpte man inn en ny maskin for kr 250 000 inklusive mva. Fakturaen skulle betales per 30 dager netto.
- 19) Betalt en faktura pålydende kr 200 000 inklusive mva. fra kassekredittkonto 29.12.20x8. Fakturaen gjelder en materialleveranse og er registrert. Siden betalingen skjedde innen 8 dager kunne man trekke 1,5 % kontantrabatt fra det angitte beløpet.

20) Lønnsbilag for desember (31.12.20x8):

Bruttolønn for desember	kr	1 765 000
– Trukket for lån/forskudd ansatte	"	14 000
– Skattetrekk	"	264 500
= Utbetalt	kr	1 486 500

Kassekredittkontoen er belastet for lønnsutbetalingen den 29.12.20x8, inklusive overføringen til innskuddskontoen for skattetrekk.

- 21) Bilag fra banken 31.12.20x8 over provisjon og renter på kassekreditten for perioden oktober–desember 20x8 med i alt kr 27 123, som er belastet kontoen samme dag.
- 22) Renteinntekter for 20x8 på bedriftens ordinære bankinnskudd er 31.12.20x8 godskrevet innskuddskontoen med kr 23 000. På skattetrekkskontoen var samtidig opp-tjent renter for hele året med kr 7 935. Etter instruks ble rentene på skattetrekkskontoen overført bedriftens kassekredittkonto.

23) Sammendrag per 31.12.20x8 over siste måneds fakturerte salg viser:

Avgiftspliktig salg, inklusive mva.

O.nr. 66	kr	6 210 000	
Annet	"	<u>4 125 000</u>	kr 10 335 000
Avgiftsfritt salg	"	250 000	
Kreditnotaer, inklusive mva.	"	150 000	
Kreditnotaer, avgiftsfritt salg	"	50 000	

Dette sammendraget omfatter ikke fakturaen nevnt i punkt 7 foran. Alt salg i desember er på kreditt og er fortsatt ubetalt per 31.12.20x8.

Momenter for årsregnskapsavslutningen per 31.12.20x8:

- a) Aksjekapitalen er i 20x8 økt med kr 500 000. Kapitalforhøyelsen skjedde til overkurs og medførte en innbetaling til kassekredittkontoen på kr 600 000. Aksjekapitalforhøyelsen er registrert i Brønnøysund og er også innarbeidet i regnskapet.
- b) Påløpt revisjonshonorar per 31.12.20x8 utgjør kr 139 900. Man har ikke mottatt noen faktura og posten skal derfor ikke mva.-behandles.
- c) Vareopptellingen 31.12.20x8 viser en beholdning av kurante materialer til kostpris kr 629 000. I tillegg har man ukurante materialer med kostpris kr 220 000. Ukuransen er anslått til 60 %.

Ferdigvarer vurderes i årsregnskapet til tilvirkningskost, basert på driftsregnskapets tilleggssatser. Det er ingen ukurans blant ferdigvarene. Det var ingen beholdning av varer i arbeid.

Bedriften benytter FIFO-metoden for fastsettelse av kostpris på varebeholdningene. Spesifikk tilordning av kostpris er ikke hensiktsmessig.

- d) Siste gang bedriften betalte og bokførte pantelånsrenter var ved utgangen av august 20x8. Da ble det også betalt avdrag på pantelånet. Pantelånet har en rentesats på 5 % p.a. og rentene betales etterskuddsvis hver 6. måned sammen med avdrag. Lånet avdras med kr 300 000 hvert halvår.

Pantelånet var opprinnelig på kr 18 000 000. Sist man betalte avdrag gjenshod det 22 år av løpetiden.

Bedriften registrerer førstkomende års avdrag som kortsiktig gjeld.

Pantelånet er selskapets eneste rentebærende lån per 31.12.20x8 i tillegg til valuta-lånet og kassekreditten.

- e) Opplysninger om varige driftsmidler:

	Inventar	Maskiner	Bygninger
Avskrivningstid/avskrivnings- % (lineære avskrivninger)	10 år	10 år	3 %
Opprinnelig kostpris på eiendeler man hadde per 1.1.20x8	3 000 000	17 000 000	12 000 000
Akkumulerte avskrivninger per 1.1.20x8	1 060 000	9 000 000	4 320 000

Det er ikke solgt anleggsmidler i løpet av året, bortsett fra at man 02.01.20x8 solgte en maskin for kr 120 000. Bokført verdi var "0", og kostpris er ikke tatt med i tabellen foran. Salget er for lengst registrert i regnskapet. Det er i løpet av året ikke anskaffet andre varige driftsmidler enn det som fremgår av bilagene foran.

- f) Immaterielle eiendeler skal avskrives med kr 514 000 for hele året, fordelt med kr 150 000 på FOU, kr 112 000 på varemerker og kr 252 000 på goodwill.
- g) Til tap på kundefordringer skal det avsettes 7 % av utestående kundefordringer 31.12.20x8, etter eventuell justering for valutakurssvingninger. Saldo på kontoen for "Tap på fordringer" i saldobalansen 27.12.20x8 utgjør årets realiserte tap så langt.

- h) Bedriften har ved utløp av 20x8 en beholdning av reisevaluta i kassen på EUR 5 000. Disse ble i sin tid anskaffet for kr 40 500 som også er bokført verdi.
- i) Avsetning til å dekke fremtidig garantiforpliktelser skal utgjøre 4 % av salget i 20x8.
- j) De valutakursene bedriften hyppigst benytter var per 31.12.20x8:

Valuta	Kurs
EUR (1)	8,00
SEK (100)	85,00
USD (1)	6,70
GBP (1)	11,80
CHF (100)	580,00

Bedriften registrerer nettoen av urealisert valutagevinst/-tap ved regnskapsavslutningen, ikke tap og gevinst hever for seg.

- k) Kursene på aksjene 31.12.20x8:

Selskap	Kurs
Frontline	120,00
Tomra	27,50
Songa Offshore	9,00
Statoil	90,00
Telenor	30,00
UffAmei	100,00

- l) Man hadde 31.12.20x8 brukt strøm for ca. kr 14 000 eksklusive mva. Når regnskapet avsluttes, har man fortsatt ikke fått regning på dette.
- m) Betalbare skatter på årets inntekt utgjør kr 1 637 000. Permanente forskjeller utgjør netto kr 84 695 (kostnader som ikke er fradragsberettiget).
- n) Det ønskes avsatt 20 % aksjeutbytte.

Momenter til avslutningen av driftsregnskapet per 31.12.20x8

Disse momentene kommer i tillegg til øvrige opplysninger som kan være relevante for driftsregnskapet, gitt i casetekst og vedlegg.

1. Bedriften baserer sitt driftsregnskap på bidragsmetoden, og benytter normal-kalkulasjon. Man foretar også i noen sammenhenger selvkostberegninger, bl.a. for prissettingsformål og beholdningsvurdering i årsregnskapet (tilvirkningskost). For de indirekte kostnadene benyttes prosentvise påslag. Tilleggssatsene var for øvrig de samme i 20x7 som i 20x8. Tilleggssatsene kan beregnes ut fra opplysningene som er gitt i caset. I Tilvirkningsavdeling 1 (T1) utgjør de indirekte faste kostnadene 55 % av direkte lønn i avdelingen, i Tilvirkningsavdeling 2 er satsen 65 % av direkte lønn og i Salg & Adm. er satsen 15 % av solgte varers tilvirkningskost. Tilleggssats for indirekte variable kostnader i Salg&adm. er 3,22 % til bruk ved selvkostmetoden (regnet av tilvirkningskostnadene).
2. En del av budsjettallene (direkte og indirekte kostnader, salg o.a.) fremgår av *vedlegg 3 og 4*.
3. Virksomheten hadde ikke beholdninger av varer i arbeid ved utløpet av verken 20x7 eller 20x8. *Ferdigvarer på lager/beholdningsendring ferdigvarer* vurderes i drifts-regnskapet til variable tilvirkningskostnader. I årsregnskapet er ferdigvarene vurdert til tilvirkningskost (totale tilvirkningskostnader), basert på driftsregnskapets tilleggs-satser. Det er ingen ukurans blant ferdigvarene. Bedriften benytter FIFO-metoden.
4. Forkalkylene for de ordrene som er aktuelle for produksjon og levering i 20x8 er alle utarbeidet i 20x7 da ordrene ble solgt. Forkalkylene er basert på tilleggssatser som nøyaktig tilsvarer de budsjetterte for 20x8. De forkalkulerte kostnadene for de enkelte ordrene fremgår av vedlegg 4. Budsjettet for Knaill og Godt er tilsvarende basert på disse produktenes forkalkyler.
5. Salgsinntektenes fordeling på produktene Knaill og Godt og de enkelte ordrer som er produsert og levert i løpet av 20x8 fremgår av vedlegg 7.
6. De realiserte direkte kostnadene fordelt på de enkelte ordrene og produktene er allerede fylt inn i driftsregnskapstabellen i vedlegg 7.
7. Av produktet Knaill hadde man 1.1.20x8 en beholdning på 900 enheter ferdigvarer. Beholdningen av Godt var på samme tidspunkt 1000 enheter. I løpet av året har man solgt 5 500 enheter av Knaill og ferdigprodusert 5 200 enheter. Av Godt er det solgt 5 500 og ferdigprodusert 5 700. Budsjettet var på 5 000 enheter Knaill og 6 000 enheter Godt, produsert og solgt.
8. I KnaillGodts driftsregnskap ses det bort fra inntekter og kostnader som skriver seg fra valutaposter (valutatap/-gevinst), renter og andre finansposter. Virkelige rentekostnader og andre finanskostnader er erstattet med kalkulatoriske renter. Det tas heller ikke hensyn til eventuelle *ekstraordinære* kostnader/inntekter som er registrert i årsregnskapet eller tap/gevinst ved salg av anleggsmidler.

I vedlegg 6 er det foretatt en fordeling på avdelingene av de virkelige indirekte kostnadene per 31.12.20x8, inklusive konsekvensene av de registreringer du skal ha foretatt ved løsningen av caset ut fra opplysningene gitt foran. Det betyr at du i vedlegg 6 skal kunne finne igjen de samme totaltallene på hver kostnadsart som i din egen endelige saldobalanse, bortsett fra de kalkulatoriske kostnadene.

*I motsatt fall har du valgt andre løsninger på enkelte punkter enn det som er lagt til grunn i vedlegg 6. Dette kan gi deg holdepunkter for å komme på sporet av feil i din løsning. Men det er også mulig at du har foretatt et annet veivalg hvor flere muligheter står åpne. **Du anbefales i alle tilfelle å legge kostnadsfordelingen i vedlegg 6 til grunn ved løsningen av driftsregnskapet.***

Siden alle tall er i hele kr vil det av og til kunne forekomme smådifferanser på 1-5 kr i vedleggene fordi tallene som ligger bak summene ikke er avrundet. Dette må du ikke gjøre til et problem!

Tallene for de enkelte avdelinger i vedlegg 6 er et resultat av en delvis fullført kostnadsfordeling. Det gjenstår å beregne og å fordele de kalkulatoriske kostnadene på avdelingene.

9. *Kalkulatoriske renter* belastes driftsregnskapet med 4 % p.a. (realrente) på bygningene og 10 % p.a. på det øvrige grunnlaget, basert på gjennomsnittsverdier for året.

Beregningsgrunnlaget for kalkulatoriske renter har ledelsen i KnaillGodt ASA bestemt skal være:

- varige driftsmidler
- immaterielle eiendeler
- kundefordringer (netto etter fradrag for forventede tap)
- beholdning av materialer
- beholdning av ferdigvarer

Til fradrag i grunnlaget går de rentefrie kredittene:

- leverandørgjeld
- skyldig merverdiavgift
- skyldig og påløpt arbeidsgiveravgift
- påløpt lønn og feriepenger
- påløpt revisjonshonorar

Denne opplistingen er komplett. Alle andre poster holdes utenfor beregningen av kalkulatoriske renter i KnaillGodt ASA.

For å gjøre beregningen av de kalkulatoriske rentene lettere finner man i *vedlegg 5* (øverst) hjelpeskjemaet som bedriften benytter seg av, og som er delvis utfylt med beregningsgrunnlaget.

Poster blant omløpsmidler og kortsiktig gjeld skal ved beregningen verdsettes til samme verdier som de har i saldobalansen/balansen. For anleggsmidler er det foretatt en egen verdivurdering som fremgår av den delvis ferdig utfylte hjelpetabellen.

Grunnlaget for de kalkulatoriske rentene fordeles på avdelingene i samme forhold som i budsjettet (post for post; ikke total!).

Fullfør utfyllingen av skjemaet for beregning av kalkulatoriske renter og overfør disse til kostnadsfordelingen i *vedlegg 6*.

10. *Kalkulatoriske tap på fordringer* beregnes med 2 % av salget i 20x8. Kostnadene fordeles på avdelingene i samme forhold som i budsjettet.
11. *Kalkulatoriske garantikostnader* beregnes med 4 % av årets salg. Kostnadene fordeles på avdelingene i samme forhold som i budsjettet. I årsregnskapet utgjorde avsetningen for

fremtidige garantikostnader 4 % av salget i 20x8. I driftsregnskapet gjøres ingen avsetninger til fremtidige garantiarbeider.

12. *Kalkulatoriske avskrivninger* i driftsregnskapet baseres på gjenanskaffelses-/ forsikringsverdier iht. nedenstående spesifikasjon:

	Avskrivningssats	Gjenanskaffelses-verdi
Inventar	10 %	3 200 000
Maskiner	10 %	18 880 000
Bygninger	3 %	15 200 000

Årets kalkulatoriske avskrivninger finnes ved å benytte avskrivningsprosenten på gjenanskaffelsesverdien.

Immaterielle eiendeler avskrives likt i års- og driftsregnskapet.

Avskrivningene fordeles på avdelingene iht. bruken/disposisjonsretten over eiendelene. Dette har ikke endret seg siden budsjettet ble utarbeidet. I *vedlegg 5* (nederst) er det et hjelpeskjema til å beregne/fordele de kalkulatoriske avskrivningene.

Når du har fullført vedlegg 6 er tiden inne til å avslutte driftsregnskapet i vedlegg 7. Vedlegg 6 viser de faktiske indirekte kostnadene i perioden. De tilsvarende budsjetterte tallene fremgår av hovedtabellen i vedlegg 3.

Regnskapsanalyse

Fjorårets tall fra årsregnskapet er gjengitt i *vedlegg 2*. Disse vil du kunne ha nytte av i forbindelse med eventuell analyse av regnskapet. Imidlertid bør hovedfokuset vedrørende regnskapsanalyse knyttes til sak 7.

Andre saker som skal opp på ledergruppens møte

I vedlegg 8 er referert en del saker som kan forventes berørt på ledergruppens møte, i tillegg til spørsmål av mer rutinemessig art omkring de økonomiske data.

Din oppgave

Du skal som nevnt innledningsvis i møte med ledergruppen (eier, styreformann og lederne for de ulike resultatenhetene). I dette møtet må du regne med å bli møtt med en rekke spørsmål i tilknytning til det materialet som foreligger. Du er i liten grad pålagt konkrete oppgaver på forhånd, og det er derfor opp til deg hvor godt du vil være forberedt til møtet. Spørsmålene tidligere har dreid seg om årsregnskapet (inklusive regnskapsanalyse) og driftsregnskapet i vid forstand, herunder bruk av opplysningene til beslutninger på kort sikt. I tillegg har man diskutert sakene i vedlegg 8.

Det er trolig som et minimum klokt å avslutte årsregnskapet og fullføre driftsregnskapet. Når det gjelder kontantstrømanalyse, bør man konsentrere seg om kontantstrømmen for bedriften nevnt i sak 7.

Ved utgangen av 20x7 var det trukket kr 3 300 000 på kassekreditten, og man hadde et kortsiktig banklån i valuta på kr 6 000 000. For enkelhets skyld behandles balansepostene "Andre kortsiktige fordringer" og "Annen kortsiktig gjeld" i sin helhet som periodiseringer. Ved utgangen av foregående år skyldte man ingen leverandører for investeringer.

For å belyse interessante forhold vil det kunne være nødvendig å ta visse forutsetninger. Disse bør ikke være i strid med opplysninger gitt i caset eller være søkte/virkelighetsfjerne.

Om du mener at det i caset foreligger feil som ikke er rettet opp gjennom publiserte rettelser, må du ta dine forutsetninger for å komme videre.

I virkeligheten vil man av og til (ganske ofte) oppleve at datamaterialet lider av mangler. Ofte har man da muligheten for å undersøke nærmere. I casesammenheng løses dette ved at man tar sine egne forutsetninger.

Vedlegg 1 – Foreløpig saldobalanse 27.12.20x8

Foreløpig saldobalanse – 27.12.20x8

Kontonummer/kontonavn	Saldo
1000 Forskning og utvikling	925 000
1050 Varemerker	818 667
1080 Goodwill	1 842 000
1100 Bygninger	7 380 000
1200 Maskiner	6 583 334
1250 Inventar	1 690 000
1381 Lån daglig leder	1 000 000
1400 Materialer	1 117 000
1440 Ferdigvarer	4 045 709
1500 Kundeordringer	1 578 100
1570 Andre kortsiktige fordringer	14 000
1580 Avsetning til tap på kunder	-510 000
1700 Forskuddsbetalte kostnader	0
1810 Børsnoterte aksjer	1 145 000
1900 Kontanter (NOK + valuta)	50 000
1920 Bankinnskudd	800 000
1950 Bankinnskudd skattetrekk	529 000
2000 Aksjekapital	-4 000 000
2020 Overkursfond	-1 742 000
2050 Annen egenkapital	-1 608 523
2120 Utsatt skatt	-1 204 602
2240 Pantelån	-13 200 000
2340 Valutalån	0
2380 Kassekreditt	-1 315 412
2390 Første års avdrag langs. lån	0
2400 Leverandørgjeld	-1 673 300
2500 Avsatt betalbar skatt	6 000
2600 Skattetrekk	-529 000
2700 Utgående mva.	-270 750
2710 Inngående mva.	429 100
2740 Oppgjørskonto mva.	0
2770 Skyldig arbeidsgiveravgift	-249 119
2780 Påløpt arbeidsgiveravgift	-328 481
2800 Avsatt til utbytte	0
2940 Påløpt ferielønn	-2 329 806
2950 Påløpne rentekostnader	-112 000
2961 Påløpt revisjonshonorar	-12 000
2980 Garantiavsetning	-1 831 100
2990 Annen kortsiktig gjeld	-67 000
3000 Salgsinntekt, avgiftspliktig	-33 051 754

3100 Salgsinntekt, avgiftsfri	-13 335 251
3800 Gevinst ved salg anleggsm.	-120 000
4000 Innkjøp av materialer	10 213 200
4090 Beholdningsendr. materialer	-860 000
4290 Beh. endr. ferdigvarer	1 500 000
5000 Lønn til ansatte	19 415 050
5080 Ferielønn	2 329 806
5400 Arbeidsgiveravgift	3 066 024
6000 Avskrivning bygninger	300 000
6010 Avskrivning andre driftsm.	1 666 666
6020 Avskrivning imm. eiendeler	428 333
6340 Lys, varme	1 013 000
6580 Driftsmidler < 15 000 kr	615 500
6700 Revisjonshonorar	27 100
6800 Kontorrekvisita	186 000
6890 Internttransport	179 200
6900 Telefon, porto	75 500
7130 Reisekostnader	1 653 415
7320 Reklame	666 000
7350 Representasjon	95 000
7500 Forsikringspremier	205 750
7550 Garantikostnader	2 524 780
7790 Andre driftskostnader	1 116 707
7830 Tap på fordringer	357 000
8050 Renteinntekt	-15 000
8060 Valutagevinst	-20000
8070 Annen finansinntekt	0
8080 Verdiøkning markeds-baserte finansielle OM	0
8100 Verdireduksjon markeds-baserte finansielle OM	0
8150 Rentekostnad	724 210
8160 Valutatap	73 947
8170 Annen finanskostnad	0
8300 Betalbar skatt	0
8320 Endring utsatt skatt	0
8920 Avsatt utbytte	0
8960 Overført annen egenkapital	0
Kontrollsum	0

Vedlegg 2 – Resultat- og balanseoppstilling

Resultatoppstilling – KnaillGodt ASA

	20x8	20x7
Salgsinntekt		41 200 000
Annen driftsinntekt		0
Sum driftsinntekter		41 200 000
Varekostnad		7 533 000
Endring beholdning tilvirkede varer		0
Lønnskostnad		20 601 000
Avskrivning på varige driftsmidler		2 280 000
Avskrivning på immaterielle eiendeler		514 000
Annen driftskostnad		7 396 075
Driftsresultat		2 875 925
Renteinntekter		32 000
Annen finansinntekt		6 000
Verdiendring markedsbaserte fin. omløpsmidler		4 000
Rentekostnad		–609 000
Annen finanskostnad		–127 814
Resultat før skattekostnad		2 181 111
Skattekostnad		632 711
Årsresultat		1 548 400
Overføringer		
– Utbytte		0
– Overført annen egenkapital		1 548 400
Sum overføringer		1 548 400

Betalte skatter i 20x7 utgjorde kr 397 356.

Vedlegg 2 – Resultat- og balanseoppstilling

Balanse per 31.12. – KnaiiGodt ASA

	20x8	20x7
Eiendeler		
Anleggsmidler		
Forskning og utvikling		1 050 000
Varemerker m.v.		912 000
Goodwill		2 052 000
Sum immaterielle eiendeler		4 014 000
Bygninger		7 680 000
Maskiner		8 000 000
Inventar o.l.		1 940 000
Sum varige driftsmidler		17 620 000
Langsiktig lån daglig leder/aksjonær/styre		0
Sum anleggsmidler		21 634 000
Omløpsmidler		
Varer		5 802 709
Kundefordringer		12 542 000
Andre fordringer		217 000
Markedsbaserte aksjer		1 145 000
Bankinnskudd, kontanter		1 514 000
Sum omløpsmidler		21 220 709
Sum eiendeler		42 854 709

Vedlegg 2 – Resultat- og balanseoppstilling

<i>Gjeld og egenkapital</i>		
<i>Egenkapital</i>		
<i>Innskutt egenkapital</i>		
Aksjekapital		3 500 000
Overkursfond		1 642 000
<i>Opptjent egenkapital</i>		
Annen egenkapital		1 608 523
Sum egenkapital		6 750 523
<i>Langsiktige avsetninger og gjeld</i>		
Utsatt skatt		1 204 602
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner		13 200 000
Sum langsiktig gjeld		14 404 602
<i>Kortsiktig gjeld</i>		
Gjeld til kredittinstitusjoner		9 900 000
Leverandørgjeld		1 570 000
Betalbar skatt		973 535
Skyldige offentlige avgifter		2 629 075
Utbytte		0
Annen kortsiktig gjeld		6 626 974
Sum kortsiktig gjeld		21 699 584
Sum gjeld		36 104 186
Sum egenkapital og gjeld		42 854 709

Vedlegg 3 - Kostnadsbudsjetter

Budsjetterte direkte og indirekte kostnader

	Direkte kostnader	Indirekte variable kostnader			Indirekte faste kostnader			
		T1	T2	Salg&adm.	T1	T2	Salg&adm.	SUM
Materialer	9 105 000	540 000	290 000	65 000				10 000 000
Direkte lønn T1	7 175 000							7 175 000
Direkte lønn T2	7 206 000							7 206 000
Total direkte lønn	14 381 000							14 381 000
Indirekte lønn		1 500 000	900 000	85 000	930 000	1 600 000	2 000 000	7 015 000
Total lønn								21 396 000
Ferielønn		1 041 000	972 720	10 200	111 600	192 000	240 000	2 567 520
Arbeidsgiveravgift		1 369 956	1 280 100	13 423	146 866	252 672	315 840	3 378 857
Lys, varme mv.		260 000	380 000				332 000	972 000
Driftsmidler < kr 15000					190 000	240 000	180 000	610 000
Revisjonshonorar							150 000	150 000
Kontorrekvisita							194 000	194 000
Telefon							186 000	186 000
Internttransport			180 000					180 000
Reisekostnader					560 083	499 098	647 827	1 707 008
Reklame							648 000	648 000
Representasjon							90 000	90 000
Forsikringspremier							240 000	240 000
Andre driftskostnader		361 688	637 176	131 043				1 129 907
Kalk. garantikostnader		667 356	1 557 164					2 224 520
Kalk. avskrivninger					1 374 800	1 064 800	742 400	3 182 000
Kalk. tap på fordringer				1 112 260				1 112 260
Kalk. renter					632 901	835 330	641 929	2 110 160
S U M	23 486 000	5 740 000	6 197 160	1 416 926	3 946 250	4 683 900	6 607 996	52 078 232

Budsjett for kalkulatoriske renter 20x8

	T1	T2	Salg&adm.	TOTAL
Kundefordringer	0	0	6 951 000	6 951 000
Materiallager	390 000	260 000	0	650 000
Ferdigvarer (FV)	0	3 382 000	0	3 382 000
Maskiner	4 725 600	3 150 400	0	7 876 000
Inventar mv.	476 750	476 750	953 500	1 907 000
Bygninger	3 324 650	4 749 500	1 424 850	9 499 000
Immaterielle eiendeler	0	0	3 757 000	3 757 000
Leverandørgjeld	593 200	815 650	74 150	1 483 000
Annen rentefri gjeld	0	0	5 738 000	5 738 000
Grunnlag kalkulatoriske renter	8 323 800	11 203 000	7 274 200	26 801 000
Kalkulatoriske renter	632 901	835 330	641 929	2 110 160

Budsjett for kalkulatoriske avskrivninger 20x8

	T1	T2	Salg&adm.	TOTAL
Maskiner	1 135 200	756 800		1 892 000
Inventar m.v.	80 000	80 000	160 000	320 000
Bygninger	159 600	228 000	68 400	456 000
Immaterielle eiendeler			514 000	514 000
S U M	1 374 800	1 064 800	742 400	3 182 000

Vedlegg 4 - Resultatbudsjett

Budsjett for 20x8

(utarbeidet i okt./nov. 20x7)

	Budsjett	B u d s j e t t				
	totalt	O. nr. 64	O. nr. 65	O. nr. 66	Knaill	Godt
Salgsinntekter	55 613 003	5 483 000	4 662 000	4 968 000	16 500 016	23 999 986
	Budsj. timer					
Direkte material	9 105 000	700 000	705 000	720 000	2 600 000	4 380 000
Direkte lønn T1 35 875	7 175 000	795 000	715 000	550 000	1 875 000	3 240 000
Direkte lønn T2 28 824	7 206 000	555 000	616 000	750 000	3 125 000	2 160 000
Indirekte variable kostnader Tilvirkningsavdeling 1	5 740 000	636 000	572 000	440 000	1 500 000	2 592 000
Indirekte variable kostnader Tilvirkningsavdeling 2	6 197 160	477 300	529 760	645 000	2 687 500	1 857 600
Periodens variable tilvirkningskostnader	35 423 160	3 163 300	3 137 760	3 105 000	11 787 500	14 229 600
Beholdningsendring ferdigvarer	0	0	0	0	0	0
Tot. variable kostnader solgte varer / lev. ordrer	35 423 160	3 163 300	3 137 760	3 105 000	11 787 500	14 229 600
Indirekte variable kostnader Salg&adm.	1 416 926	126 532	125 510	124 200	471 500	569 184
Totale var. kostnader solgte varer / lev. ordrer	36 840 086	3 289 832	3 263 270	3 229 200	12 259 000	14 798 784
Dekningsbidrag	18 772 916	2 193 168	1 398 730	1 738 800	4 241 016	9 201 202
Faste kostnader Tilvirkningsavdeling 1	-3 946 250	40,00 %	30,00 %	35,00 %	25,70 %	38,34 %
Faste kostnader Tilvirkningsavdeling 2	-4 683 900	Dekningsgrad				
Faste kostnader Salg&adm.	-6 607 996					
Produksjonsresultat	3 534 770					

Grunnlagsskjema for beregning av kalkulatoriske renter 31.12.20x8

	Grunnlag totalt			Fordeling per avdeling		
	Gjennom-snitt 1.1.-31.10.	Tall per 31.12.20x8	Gjennomsnitt 20x8	Tilvirknings- avdeling 1	Tilvirknings- avdeling 2	Salg & Adm.
Bygninger			9 499 000			
Kundefordringer	5 245 356					
Materialer	636 600					
Ferdigvarer	2 611 924					
Leverandører	1 097 880					
Diverse rentefri gjeld	5 338 033					
Inventar			1 904 000			
Maskiner			7 856 000			
Immaterielle eiendeler			3 757 000			
Sum annet enn bygninger						
Kalkulatoriske renter på bygninger						
Kalkulatoriske renter på annet enn bygninger						
Kalkulatoriske renter totalt						

Tallene per avdeling overføres til kostnadsfordelingen i vedlegg 6.

Hjelpeskjema for beregning og fordeling av kalkulatoriske avskrivninger i driftsregnskapet

	Grunnlag	Avskr.- %	Totale kalk. avskrivninger	Fordelt per avdeling:		
				T1	T2	Salg & Adm.
Maskiner		10 %				
Inventar mv.		10 %				
Bygninger		3 %				
Immatr. eiendeler						
Sum kalkulatoriske avskrivninger						

Tallene per avdeling overføres til kostnadsfordelingen i vedlegg 6.

Grunnlagsskjema for beregning av indirekte kostnader per avdeling for 20x8

	Direkte kostnader	Indirekte variable kostnader			Indirekte faste kostnader			Totalt
		T1	T2	Salg/adm	T1	T2	Salg/adm.	
Materialer	9 182 800	535 000	265 000	62 000	0	0	0	10 044 800
Direkte lønn T1	6 916 250							6 916 250
Direkte lønn T2	7 260 300							7 260 300
Total direkte lønn	14 176 550							14 176 550
Indirekte lønn		1 485 000	895 500	93 000	910 000	1 650 000	1 970 000	7 003 500
Total lønn		0	0	0	0	0	0	21 180 050
Feriepenger		1 008 150	978 696	11 160	109 200	198 000	236 400	2 541 606
Arbeidsgiveravgift		1 326 725	1 287 964	14 687	143 707	260 568	311 102	3 344 753
Strøm, varme m.v.		257 000	430 000	0	0	0	340 000	1 027 000
Driftsmidler < kr 15 000		0	0	0	200 000	260 000	170 000	630 000
Revisjonshonorar		0	0	0	0	0	155 000	155 000
Kontorrekvisita		0	0	0	0	0	186 000	186 000
Telefon, porto m.v.		0	0	0	0	0	171 000	171 000
Internttransport		0	179 200	0	0	0	0	179 200
Reisekostnader		0	0	0	540 000	448 000	665 415	1 653 415
Reklame og markedsf.		0	0	0	0	0	666 000	666 000
Representasjon		0	0	0	0	0	95 000	95 000
Forsikringspremie		0	0	0	0	0	228 000	228 000
Andre driftskostnader		355 688	633 976	127 043	0	0	0	1 116 707
Kalk. garantiarbeider								
Kalk. avskrivninger								
Kalk. tap fordringer								
Kalkulatoriske renter								
Sum								

Driftsregnskapet for 20x8

	Normal-regnskap	Virkelig	Dekn.-diff.
Salgsinntekter			
Direkte material			
Direkte lønn Tilvirkningsavdeling 1			
Direkte lønn Tilvirkningsavdeling 2			
Indirekte var. kostnader Tilvirkningsavd. 1			
Indirekte var. kostnader Tilvirkningsavd. 2			
Periodens variable tilvirkningskostnader			
Beholdningsendring ferdigvarer			
Variable tilv.kostn. solgte varer / lev. ordrer			
Indirekte variable kostnader Salg&adm.			
Var. kostnader solgte varer / leverte ordrer			
Kalkulert dekningsbidrag			
Totale dekn.diff. indirekte variable kostnader		←	
Virkelig dekningsbidrag			Avvik FK
Faste kostnader Tilvirkningsavdeling 1			
Faste kostnader Tilvirkningsavdeling 2			
Faste kostnader Salgs&Adm.			
Forbruksavvik faste kostnader		←	
Produksjonsresultat			

O.nr. 64	O.nr. 65	O.nr. 66	Knaill	Godt
5 483 000	4 662 000	4 968 000	18 480 018	21 339 988
693 000	775 500	725 000	2 834 000	4 155 300
755 250	720 000	558 000	1 976 000	2 907 000
554 500	632 000	752 000	3 281 200	2 040 600

Dekningsgrad:

--	--	--	--	--

Saker som skal drøftes i ledermøtet

Hvor intet spesielt er angitt, legges forkalkyler og budsjett til grunn for beregningene. Selv om etterkalkylene viser et annet resultat enn forkalkylen, kan man fortsatt holde fast ved at forkalkylen er riktigst. Det kan være spesielle, forbigående forhold som har forårsaket avviket. Det antas videre at forkalkylene, budsjetterte lønssatser o.a. for 20x8 også gjelder for 20x9, med mindre noe annet opplyses i de ulike saker. Dette gjelder også i forbindelse med eksamen.

Med mindre noe annet er spesielt angitt under den enkelte sak, forutsettes at man har utnyttet kapasitet, at faste kostnader er faste og at variable kostnader er proporsjonale. Videre antas pris å være upåvirket av volum dersom noe annet ikke er konkret angitt.

Sak 1 Forespørsel fra Maldivene

Man har mottatt en overraskende forespørsel fra Maldivene på en engangsordre på 650 enheter av produktet Knaill for levering i 1. halvår 20x9. Kunden vil kun bestille om de får en gunstig pris, og har antydnet kr 2 575 per enhet. Tilvirkningskost er beregnet til kr 2 970 per enhet i budsjettet for 20x9, som tilsvarer samme kostnadsbilde som man hadde i 20x8 (samme forkalkyle). Kunden dekker selv frakt og andre spesielle forsendelsesomkostninger.

Sak 2 Reklamekampanje kombinert med rabatt for produktet Knaill

Salgsansvarlig for produktet Knaill ønsker å gjennomføre en spesiell reklamekampanje tidlig på året i 20x9. Kampanjen vil beløpe seg til kr 135 000 ut over det normale reklamebudsjettet. Han har antydnet at man vil se effekt av disse midlene i ca. ett år fremover. Pris- og kostnadsbildet forventes i 20x9 å ligge på samme nivå som i forkalkylen for 20x8.

På slutten av 20x8 ble det gjennomført et prøvesalg til reduserte priser i et begrenset område for produktet Knaill. Normalsalget i området hadde holdt seg stabilt på 100 enheter per måned, men økte til 160 enheter (+60 %) den måneden prisen ble satt ned med kr 495 (15 %) til kr 2 805.

Sak 3 Prissetting av en storordre

Ledergruppen skal ta stilling til en mulig ordre for levering i 2. halvår 20x9 hvor man beregner å bruke kr 1 250 000 i direkte materialer og kr 1 630 000 i direkte lønn i T2. Ordren skal ikke behandles i T1. Øvrige kalkyldata ligger på samme nivå som i 20x8. Prisen man skal tilby vil bli bestemt i ledermøtet.

Sak 4 Flaskehalser i produksjonen

Produktene Knaill og Godt vil konkurrere om kapasiteten på maskingruppe 4 i 2. halvår 20x9. Dekningsgrader m.v. for Knaill og Godt er kjent fra forkalkylene som også gjaldt i 20x8. Med tilgjengelig kapasitet på bare 3 500 timer i 2. halvår kan man selge et langt større kvantum av begge produkter enn det denne maskingruppen har kapasitet til. Bearbeidingen av en enhet Knaill tar 11 minutter i denne maskinen, mens det går med 25 minutter til Godt. Kostnads- og inntektsbildet for både Knaill og Godt forventes for 20x9 å ligge på nøyaktig samme nivå som forkalkulert for 20x8.

Sak 5 Bensinstasjon i Humsedal

Eieren av KnaillGodt vurderer om de skal overta en nedleggelsestruet bensinstasjon i heimbygda, Njet AS. Regnskapstall, godkjent av revisor, viser at de som drev stasjonen siste året hadde en salgsinntekt på kr 16 000 000, vareforbruket utgjorde kr 12 000 000, lønn til ansatte kr 1 320 000 og andre kostnader kr 2 400 000. Nåværende driver kan oppnå en årslønn på kr 280 000 ved å bytte "beite" til noe som oppfattes som likeverdig. Han har nå sagt opp leiekontrakten, og det har ikke vært noen interesse fra

andre til å overta. Bygninger og grunn eies allerede av KnaillGodts eier, som tar kr 276 000 i leie per år. Leien er inkludert i regnskapstallene angitt foran. Dersom bensinstasjonen nedlegges vil trolig eneste anvendelse av anlegget være utleie til gatekjøkken. Leien antas da å kunne komme opp i kr 156 000 årlig. Om stasjonen overtas, regner KnaillGodts eier med å kunne skaffe en disponent til kr 300 000 som vil gjøre den jobben tidligere driver foresto på sin stasjon. Nåværende driver av stasjonen har sagt seg villig til å fortsette leieforholdet dersom leien reduseres til kr 150 000 i året.

Sak 6 Regnskapstall for bensinstasjonen

Eieren av KnaillGodt ASA driver en bensinstasjon allerede. Regnskapsføreren som normalt håndterer bensinstasjonens regnskap har hatt influensa. Regnskapsavslutningen for januar/februar 20x8 er derfor blitt noe forsinket. Bilagene er forholdsvis få og er blitt oversendt hovedkontoret som en erstatning for manglende regnskap.

Nedenfor følger et sammendrag av januar- og februarfakturaene fra de ulike leverandørene og en oversikt over øvrige kostnader/utgifter (alle beløp eksklusive mva.):

Skattoil		Aass & Dahl	
Bensin	461 600	Mineralvann	14 400
Diesel	653 760		
Bilplage		Diverse leverandører	
Bilrekvisitta	8 400	Aviser	9 056
ASKOR:		Diverse utgifter/kostnader i januar/februar:	
Fastfood	5 360	Lønn ansatte	57 500
Snacks	2 044	Rekvisita	9 000
Sjokolade	1 985	Reklame	12 000
Løsvekt	5 082	Forsikring (for ett år fra 1.1.)	120 000
Kroppsbuilderfór	5 840	Leie av lokale	45 000
		Diverse kostnader	26 103
Tidevann og Kortgaard:			
Tobakk m.v.	48 520		

Vareopptellingen 31.12.20x7 viste følgende tall per varegruppe:		En utskrift fra kassaapparatet viser følgende salg per varegruppe for januar/februar 20x8 (inklusive mva., unntatt for aviser hvor det ikke kreves opp mva.):	
Bensin	196 800	Bensin	600 000
Diesel	341 880	Diesel	1 017 500
Bilrekvisita	13 000	Bilrekvisita	20 000
Fastfood	1 620	Fastfood	12 096
Snacks	1 148	Snacks	4 032
Sjokolade	5 395	Sjokolade	7 561
Løsvekt	1 545	Løsvekt	7 504
Kroppsbuilderfór	3 613	Kroppsbuilderfór	25 088
Tobakk m.v.	18 260	Tobakk m.v.	55 000
Mineralvann	3 400	Mineralvann	22 400
Aviser	800	Aviser	10 800
Opplysning om varebeholdningen 28.02.20x8 vil først foreligge på leder-gruppens møte.		De spiselige varene ovenfor er belagt med mva. iht. den lavere satsen som gjelder for slike produkter, og siden ikke noe av dette salget fortæres på salgsstedet. At geiter gjerne spiser tobakk og snus, kvalifiserer ikke til redusert momssats for disse varene.	

Sak 7 Regnskapsanalyse

Som tidligere nevnt er det flere styremedlemmer som ønsker at du som økonomisjef skal foreta en form for opplæring, også i regnskapsanalyse. I den sammenhengen ønsker de at du skal ta utgangspunkt i en kjent norsk bedrift, **NRK konsern** (se utlagte pdf-filer) når du skal demonstrere hvordan man foretar regnskapsanalyse. Du står fritt i hvordan du vil legge dette opp, og fritt i hvilke forutsetninger du vil fastsette (dog vil jeg foreslå at rentekostnad/annen rentekostnad betraktes som kostnaden for fremmedkapitalen), men husk å ta med regnskapsdataene (bare resultatregnskap og balanse) for 2010 til og med 2014. I tillegg bør kontantstrømanalysen for NRK konsern for 2014 (som også inneholder tallene fra 2013) være med.

Sak 8 Økonomisjefens redegjørelse om sentrale temaer innen regnskap og bedriftsøkonomi

Styret har bedt om en kort redegjørelse om hva som ligger i begrepene sunk kost og alternativkost. De håper på gode eksempler.

Det er også flere som er usikre på betydningen av å bruke kalkulatoriske kostnader i driftsregnskapet, så de ønsker en kort redegjørelse om dette temaet.

To av de nye styremedlemmene har ønsket en oversikt over generelle forskjeller mellom et årsregnskap og et driftsregnskap, og hvorfor det er så nødvendig å føre driftsregnskap.

Besvarelsen

Endelig saldobalanse etter føring av bilag og momenter basert på sammendragene foran

K.nr.	Kontobetegnelse	Saldo	Endelig saldobalanse	Bilagsnr. -->	1	2	3	4	5	6	7
	0	27.12.20x8									
1000	Forskning og utvikling	925 000	900 000								
1050	Varemerker	818 667	800 000								
1080	Goodwill	1 842 000	1 800 000								
1100	Bygninger	7 380 000	7 320 000								
1200	Maskiner	6 583 334	6 500 000								
1250	Inventar	1 690 000	1 640 000								
1381	Lån daglig leder	1 000 000	1 000 000								
1400	Materialer	1 117 000	717 000								
1440	Ferdigvarer	4 045 709	5 203 800								
1500	Kundefordringer	1 578 100	12 147 000								198000
1570	Andre kortsiktige fordringer	14 000	0								
1580	Avsetning tap kundefordringer	-510 000	-851 277								
1700	Forskuddsbetalte kostnader	0	0								
1810	Børsnoterte aksjer	1 145 000	1 150 000								
1900	Kontanter (NOK + valuta)	50 000	49 500								
1920	Bankinnskudd	800 000	823 000								
1950	Bankinnskudd skattetrekk	529 000	793 500								
2000	Aksjekapital	-4 000 000	-4 500 000								
2020	Overkursfond	-1 742 000	-1 842 000								
2050	Annen egenkapital	-1 608 523	-3 508 871								
2120	Utsatt skatt	-1 204 602	-685 897								
2240	Pantelån	-13 200 000	-12 900 000								
2340	Valutalån	0	-1 600 000	-	1 540 000						
2380	Kassekreditt	-1 315 412	-1 420 000	1 540 000		-118500		-225150			
2390	Første års avdrag langs. lån	0	0								
2400	Leverandorgjeld	-1 673 300	-2 026 850			117000	-91875	228500	-234000	10000	
2500	Avsatt betalbar skatt	6 000	-1 637 000								
2600	Skattetrekk	-529 000	-793 500								
2700	Utgående mva.	-270 750	-2 307 750								
2710	Inngående mva.	429 100	507 750				18375			-2000	
2740	Oppgjørskonto mva.	0	0								
2770	Skyldig arbeidsgiveravgift	-249 119	-497 984								
2780	Påløpt arbeidsgiveravgift	-328 481	-358 345								
2800	Avsatt til utbytte	0	-900 000								
2940	Påløpt ferielønn	-2 329 806	-2 541 606								
2950	Påløpne rentekostnader	-112 000	-220 000								
2961	Påløpt revisjonshonorar	-12 000	-139 900								
2980	Garantiafsetning	-1 831 100	-2 197 320								
2990	Annen kortsiktig gjeld	-67 000	-423 250				-20000				
3000	Salgsinntekt, avgiftspliktig	-33 051 754	-41 199 754								
3100	Salgsinntekt, avgiftsfri	-13 335 251	-13 733 251								-198000
3800	Gevinst ved salg av anleggsmidler	-120 000	-120 000								
4000	Innkjøp av materialer	10 213 200	10 496 800						234000	-8000	
4090	Beholdningsendring materialer	-860 000	-460 000								
4290	Beholdningsendring ferdigvarer	1 500 000	341 909								
5000	Lønn til ansatte	19 415 050	21 180 050								
5080	Ferielønn	2 329 806	2 541 606								
5400	Arbeidsgiveravgift	3 066 024	3 344 753								
6000	Avskrivning bygninger	300 000	360 000								
6010	Avskrivning andre driftsmidler	1 666 666	2 000 000								
6020	Avskrivning immaterielle eiendeler	428 333	514 000								
6340	Lys, varme	1 013 000	1 027 000								
6580	Driftsmidler < 15 000 kr	615 500	630 000								
6700	Revisjonshonorar	27 100	155 000								
6800	Kontorrekvisita	186 000	186 000								
6890	Intemtransport	179 200	187 200								
6900	Telefon, porto	75 500	169 000				93500				
7130	Reisekostnader	1 653 415	1 653 415								
7320	Reklame	666 000	666 000								
7350	Representasjon	95 000	95 000								
7500	Forsikringspremier	205 750	472 750								
7550	Garantikostnader	2 524 780	2 891 000								
7790	Andre driftskostnader	1 116 707	1 118 707								
7830	Tap på fordringer	357 000	665 277								
8050	Renteinntekt	-15 000	-45 935								
8060	Valutagevinst	-20 000	-28 050					-3350			
8070	Annen finansinntekt	0	0								
8080	Verdiøk. markedsbaserte finansielle OM	0	-130 000								
8100	Verdired. markedsbaserte finansielle OM	0	87 500								
8150	Rentekostnad	724 210	859 333								
8160	Valutatap	73 947	150 047			1500					
8170	Annen finanskostnad	0	0								
8300	Betalbar skatt	0	1 643 000								
8320	Endring utsatt skatt	0	-518 705								
8920	Avsatt utbytte	0	900 000								
8960	Overført annen egenkapital	0	1 900 348								
Kontrollsum		0	0		0	0	0	0	0	0	0

Endelig saldobalanse etter føring av bilag og momenter basert på sammendragene foran

K. nr.	Kontobetegnelse	Saldo	Endelig saldobalanse	8	9	10	12	13	14	15
	0	27.12.20x8								
1000	Forskning og utvikling	925 000	900 000							
1050	Varemerker	818 667	800 000							
1080	Goodwill	1 842 000	1 800 000							
1100	Bygninger	7 380 000	7 320 000							
1200	Maskiner	6 583 334	6 500 000							
1250	Inventar	1 690 000	1 640 000							
1381	Lån daglig leder	1 000 000	1 000 000							
1400	Materialer	1 117 000	717 000							
1440	Ferdigvarer	4 045 709	5 203 800							
1500	Kundefordringer	1 578 100	12 147 000							
1570	Andre kortsiktige fordringer	14 000	0							
1580	Avsetning tap kundefordringer	-510 000	-851 277							
1700	Forskuddsbetalte kostnader	0	0							
1810	Børsnoterte aksjer	1 145 000	1 150 000						137500	-45000
1900	Kontanter (NOK + valuta)	50 000	49 500							
1920	Bankinnskudd	800 000	823 000							
1950	Bankinnskudd skattetrekk	529 000	793 500							
2000	Aksjekapital	-4 000 000	-4 500 000							
2020	Overkursfond	-1 742 000	-1 842 000							
2050	Annen egenkapital	-1 608 523	-3 508 871							
2120	Utsatt skatt	-1 204 602	-685 897							
2240	Pantelån	-13 200 000	-12 900 000							
2340	Valutalån	0	-1 600 000							
2380	Kassekreditt	-1 315 412	-1 420 000	-10000					-137500	175000
2390	Første års avdrag langs. lån	0	0							
2400	Leverandørgjeld	-1 673 300	-2 026 850	10000	-18125	-75000	-244750	-10000		
2500	Avsatt betalbar skatt	6 000	-1 637 000							
2600	Skattetrekk	-529 000	-793 500							
2700	Utgående mva.	-270 750	-2 307 750							
2710	Inngående mva.	429 100	507 750		3625	15000		2000		
2740	Oppgjørskonto mva.	0	0							
2770	Skyldig arbeidsgiveravgift	-249 119	-497 984							
2780	Påløpt arbeidsgiveravgift	-328 481	-358 345							
2800	Avsatt til utbytte	0	-900 000							
2940	Påløpt ferielønn	-2 329 806	-2 541 606							
2950	Påløpne rentekostnader	-112 000	-220 000							
2961	Påløpt revisjonshonorar	-12 000	-139 900							
2980	Garantiavsetning	-1 831 100	-2 197 320							
2990	Annen kortsiktig gjeld	-67 000	-423 250				-22250			
3000	Salgsinntekt, avgiftspliktig	-33 051 754	-41 199 754							
3100	Salgsinntekt, avgiftsfri	-13 335 251	-13 733 251							
3800	Gevinst ved salg av anleggsmidler	-120 000	-120 000							
4000	Innkjøp av materialer	10 213 200	10 496 800			60000				
4090	Beholdningsendring materialer	-860 000	-460 000							
4290	Beholdningsendring ferdigvarer	1 500 000	341 909							
5000	Lønn til ansatte	19 415 050	21 180 050							
5080	Ferielønn	2 329 806	2 541 606							
5400	Arbeidsgiveravgift	3 066 024	3 344 753							
6000	Avskrivning bygninger	300 000	360 000							
6010	Avskrivning andre driftsmidler	1 666 666	2 000 000							
6020	Avskrivning immaterielle eiendeler	428 333	514 000							
6340	Lys, varme	1 013 000	1 027 000							
6580	Driftsmidler < 15 000 kr	615 500	630 000		14500					
6700	Revisjonshonorar	27 100	155 000							
6800	Kontorrekvisita	186 000	186 000							
6890	Intertransport	179 200	187 200					8000		
6900	Telefon, porto	75 500	169 000							
7130	Reisekostnader	1 653 415	1 653 415							
7320	Reklame	666 000	666 000							
7350	Representasjon	95 000	95 000							
7500	Forsikringspremier	205 750	472 750				267000			
7550	Garantikostnader	2 524 780	2 891 000							
7790	Andre driftskostnader	1 116 707	1 118 707							
7830	Tap på fordringer	357 000	665 277							
8050	Renteinntekt	-15 000	-45 935							
8060	Valutagevinst	-20 000	-28 050							
8070	Annen finansinntekt	0	0							
8080	Verdiøk. markedsbaserte finansielle OM	0	-130 000							-130000
8100	Verdired. markedsbaserte finansielle OM	0	87 500							
8150	Rentekostnad	724 210	859 333							
8160	Valutatap	73 947	150 047							
8170	Annen finanskostnad	0	0							
8300	Betalbar skatt	0	1 643 000							
8320	Endring utsatt skatt	0	-518 705							
8920	Avsatt utbytte	0	900 000							
8960	Overført annen egenkapital	0	1 900 348							
Kontrollsum		0	0	0	0	0	0	0	0	0

Endelig saldobalanse etter føring av bilag og momenter basert på sammendragene foran

K.nr.	Kontobetegnelse	Saldo 27.12.20x8	Endelig saldobalanse	16	17	18	19	20	21	22
	0									
1000	Forskning og utvikling	925 000	900 000							
1050	Varemerker	818 667	800 000							
1080	Goodwill	1 842 000	1 800 000							
1100	Bygninger	7 380 000	7 320 000							
1200	Maskiner	6 583 334	6 500 000			200000				
1250	Inventar	1 690 000	1 640 000							
1381	Lån daglig leder	1 000 000	1 000 000							
1400	Materialer	1 117 000	717 000							
1440	Ferdigvarer	4 045 709	5 203 800							
1500	Kundefordringer	1 578 100	12 147 000							
1570	Andre kortsiktige fordringer	14 000	0					-14000		
1580	Avsetning tap kundefordringer	-510 000	-851 277							
1700	Forskuddsbetalte kostnader	0	0							
1810	Børsnoterte aksjer	1 145 000	1 150 000							
1900	Kontanter (NOK + valuta)	50 000	49 500							
1920	Bankinnskudd	800 000	823 000							23000
1950	Bankinnskudd skattetrekk	529 000	793 500					264500		
2000	Aksjekapital	-4 000 000	-4 500 000							
2020	Overkursfond	-1 742 000	-1 842 000							
2050	Annen egenkapital	-1 608 523	-3 508 871							
2120	Utsatt skatt	-1 204 602	-685 897							
2240	Pantelån	-13 200 000	-12 900 000							
2340	Valutalån	0	-1 600 000							
2380	Kassekreditt	-1 315 412	-1 420 000	41250	-2500		-197000	-1751000	-27123	7935
2390	Første års avdrag langs. lån	0	0							
2400	Leverandørgjeld	-1 673 300	-2 026 850			-250000	200000			
2500	Avsatt betalbar skatt	6 000	-1 637 000							
2600	Skattetrekk	-529 000	-793 500					-264500		
2700	Utgående mva.	-270 750	-2 307 750							
2710	Inngående mva.	429 100	507 750	-8250	500	50000	-600			
2740	Oppgjørskonto mva.	0	0							
2770	Skyldig arbeidsgiveravgift	-249 119	-497 984					-248865		
2780	Påløpt arbeidsgiveravgift	-328 481	-358 345					-29864		
2800	Avsatt til utbytte	0	-900 000							
2940	Påløpt ferielønn	-2 329 806	-2 541 606					-211800		
2950	Påløpne rentekostnader	-112 000	-220 000							
2961	Påløpt revisjonshonorar	-12 000	-139 900							
2980	Garantiavsetning	-1 831 100	-2 197 320							
2990	Annen kortsiktig gjeld	-67 000	-423 250							
3000	Salgsinntekt, avgiftspliktig	-33 051 754	-41 199 754							
3100	Salgsinntekt, avgiftsfri	-13 335 251	-13 733 251							
3800	Gevinst ved salg av anleggsmidler	-120 000	-120 000							
4000	Innkjøp av materialer	10 213 200	10 496 800				-2400			
4090	Beholdningsendring materialer	-860 000	-460 000							
4290	Beholdningsendring ferdigvarer	1 500 000	341 909							
5000	Lønn til ansatte	19 415 050	21 180 050					1765000		
5080	Ferielønn	2 329 806	2 541 606					211800		
5400	Arbeidsgiveravgift	3 066 024	3 344 753					278729		
6000	Avskrivning bygninger	300 000	360 000							
6010	Avskrivning andre driftsmidler	1 666 666	2 000 000							
6020	Avskrivning immaterielle eiendeler	428 333	514 000							
6340	Lys, varme	1 013 000	1 027 000							
6580	Driftsmidler < 15 000 kr	615 500	630 000							
6700	Revisjonshonorar	27 100	155 000							
6800	Kontorrekvisita	186 000	186 000							
6890	Internt transport	179 200	187 200							
6900	Telefon, porto	75 500	169 000							
7130	Reisekostnader	1 653 415	1 653 415							
7320	Reklame	666 000	666 000							
7350	Representasjon	95 000	95 000							
7500	Forsikringspremier	205 750	472 750							
7550	Garantikostnader	2 524 780	2 891 000							
7790	Andre driftskostnader	1 116 707	1 118 707		2000					
7830	Tap på fordringer	357 000	665 277	-33000						
8050	Renteinntekt	-15 000	-45 935							-30935
8060	Valutagevinst	-20 000	-28 050							
8070	Annen finansinntekt	0	0							
8080	Verdiøk. markedsbaserte finansielle OM	0	-130 000							
8100	Verdired. markedsbaserte finansielle OM	0	87 500							
8150	Rentekostnad	724 210	859 333						27123	
8160	Valutatap	73 947	150 047							
8170	Annen finanskostnad	0	0							
8300	Betalbar skatt	0	1 643 000							
8320	Endring utsatt skatt	0	-518 705							
8920	Avsatt utbytte	0	900 000							
8960	Overført annen egenkapital	0	1 900 348							
Kontrollsum		0	0	0	0	0	0	0	0	0

Endelig saldobalanse etter føring av bilag og momenter basert på sammendragene foran

K.n.r.	Kontobetegnelse	Saldo	Endelig	Posteringsmomenter ved regnskapsavslutningen						
		27.12.20x8	saldobalanse	23	a	b	c	d	e	f
1000	Forskning og utvikling	925 000	900 000							-25000
1050	Varemerker	818 667	800 000							-18667
1080	Goodwill	1 842 000	1 800 000							-42000
1100	Bygninger	7 380 000	7 320 000							-60000
1200	Maskiner	6 583 334	6 500 000							-283334
1250	Inventar	1 690 000	1 640 000							-50000
1381	Lån daglig leder	1 000 000	1 000 000							
1400	Materialer	1 117 000	717 000				-400000			
1440	Ferdigvarer	4 045 709	5 203 800				1158091			
1500	Kundefordringer	1 578 100	12 147 000	10385000						
1570	Andre kortsiktige fordringer	14 000	0							
1580	Avsetning tap kundefordringer	-510 000	-851 277							
1700	Forskuddsbetalte kostnader	0	0							
1810	Børsnoterte aksjer	1 145 000	1 150 000							
1900	Kontanter (NOK + valuta)	50 000	49 500							
1920	Bankinnskudd	800 000	823 000							
1950	Bankinnskudd skattetrekk	529 000	793 500							
2000	Aksjekapital	-4 000 000	-4 500 000		-500000					
2020	Overkursfond	-1 742 000	-1 842 000		-100000					
2050	Annen egenkapital	-1 608 523	-3 508 871							
2120	Utsatt skatt	-1 204 602	-685 897							
2240	Pantelån	-13 200 000	-12 900 000					300000		
2340	Valutalån	0	-1 600 000							
2380	Kassekreditt	-1 315 412	-1 420 000		600000					
2390	Første års avdrag langs. lån	0	0							
2400	Leverandørgjeld	-1 673 300	-2 026 850							
2500	Avsatt betalbar skatt	6 000	-1 637 000							
2600	Skattetrekk	-529 000	-793 500							
2700	Utgående mva.	-270 750	-2 307 750	-2037000						
2710	Inngående mva.	429 100	507 750							
2740	Oppgjørskonto mva.	0	0							
2770	Skyldig arbeidsgiveravgift	-249 119	-497 984							
2780	Påløpt arbeids giveravgift	-328 481	-358 345							
2800	Avsatt til utbytte	0	-900 000							
2940	Påløpt ferielønn	-2 329 806	-2 541 606							
2950	Påløpne rentekostnader	-112 000	-220 000					-108000		
2961	Påløpt revisjonshonorar	-12 000	-139 900			-127900				
2980	Garantiavsetning	-1 831 100	-2 197 320							
2990	Annen kortsiktig gjeld	-67 000	-423 250					-300000		
3000	Salgsinntekt, avgiftspliktig	-33 051 754	-41 199 754	-8148000						
3100	Salgsinntekt, avgiftsfri	-13 335 251	-13 733 251	-200000						
3800	Gevinst ved salg av anleggsmidler	-120 000	-120 000							
4000	Innkjøp av materialer	10 213 200	10 496 800							
4090	Beholdningsendring materialer	-860 000	-460 000				400000			
4290	Beholdningsendring ferdigvarer	1 500 000	341 909				-1158091			
5000	Lønn til ansatte	19 415 050	21 180 050							
5080	Ferielønn	2 329 806	2 541 606							
5400	Arbeidsgiveravgift	3 066 024	3 344 753							
6000	Avskrivning bygninger	300 000	360 000						60000	
6010	Avskrivning andre driftsmidler	1 666 666	2 000 000						333334	
6020	Avskrivning immaterielle eiendeler	428 333	514 000							85667
6340	Lys, varme	1 013 000	1 027 000							
6580	Driftsmidler < 15 000 kr	615 500	630 000							
6700	Revisjonshonorar	27 100	155 000			127900				
6800	Kontorrekvisita	186 000	186 000							
6890	Internt transport	179 200	187 200							
6900	Telefon, porto	75 500	169 000							
7130	Reisekostnader	1 653 415	1 653 415							
7320	Reklame	666 000	666 000							
7350	Representasjon	95 000	95 000							
7500	Forsikringspremier	205 750	472 750							
7550	Garantikostnader	2 524 780	2 891 000							
7790	Andre driftskostnader	1 116 707	1 118 707							
7830	Tap på fordringer	357 000	665 277							
8050	Renteinntekt	-15 000	-45 935							
8060	Valutagevinst	-20 000	-28 050							
8070	Annen finansinntekt	0	0							
8080	Verdiøk. markedsbaserte finansielle OM	0	-130 000							
8100	Verdired. markedsbaserte finansielle OM	0	87 500							
8150	Rentekostnad	724 210	859 333					108000		
8160	Valutatap	73 947	150 047							
8170	Annen finanskostnad	0	0							
8300	Betalbar skatt	0	1 643 000							
8320	Endring utsatt skatt	0	-518 705							
8920	Avsatt utbytte	0	900 000							
8960	Overført annen egenkapital	0	1 900 348							
Kontrollsum		0	0	0	0	0	0	0	0	0

Endelig saldobalanse etter føring av bilag og momenter basert på sammendragene foran

K.nr.	Kontobetegnelsen	Saldo 27.12.20x8	Endelig saldobalanse	g+h	i	j	k	l	m	n	o
	0										
1000	Forskning og utvikling	925 000	900 000								
1050	Varemerker	818 667	800 000								
1080	Goodwill	1 842 000	1 800 000								
1100	Bygninger	7 380 000	7 320 000								
1200	Maskiner	6 583 334	6 500 000								
1250	Inventar	1 690 000	1 640 000								
1381	Lån daglig leder	1 000 000	1 000 000								
1400	Materialer	1 117 000	717 000								
1440	Ferdigvarer	4 045 709	5 203 800								
1500	Kundefordringer	1 578 100	12 147 000			-14100					
1570	Andre kortsiktige fordringer	14 000	0								
1580	Avsetning tap kundefordringer	-510 000	-851 277	-341277							
1700	Forskuddsbetalte kostnader	0	0								
1810	Børsnoterte aksjer	1 145 000	1 150 000				-87500				
1900	Kontanter (NOK + valuta)	50 000	49 500	-500							
1920	Bankinnskudd	800 000	823 000								
1950	Bankinnskudd skattetrekk	529 000	793 500								
2000	Aksjekapital	-4 000 000	-4 500 000								
2020	Overkurs fond	-1 742 000	-1 842 000								
2050	Annen egenkapital	-1 608 523	-3 508 871								-1900348
2120	Utsatt skatt	-1 204 602	-685 897						518705		
2240	Pantelån	-13 200 000	-12 900 000								
2340	Valutalån	0	-1 600 000			-60000					
2380	Kassekreditt	-1 315 412	-1 420 000								
2390	Første års avdrag langs. lån	0	0								
2400	Leverandørgjeld	-1 673 300	-2 026 850			4700					
2500	Avsatt betalbar skatt	6 000	-1 637 000						-1643000		
2600	Skattetrekk	-529 000	-793 500								
2700	Utgående mva.	-270 750	-2 307 750								
2710	Inngående mva.	429 100	507 750								
2740	Oppgjørskonto mva.	0	0								
2770	Skyldig arbeidsgiveravgift	-249 119	-497 984								
2780	Påløpt arbeidsgiveravgift	-328 481	-358 345								
2800	Avsatt til utbytte	0	-900 000							-900000	
2940	Påløpt ferielønn	-2 329 806	-2 541 606								
2950	Påløpne rentekostnader	-112 000	-220 000								
2961	Påløpt revisjonshonorar	-12 000	-139 900								
2980	Garantiavsetning	-1 831 100	-2 197 320		-366220						
2990	Annen kortsiktig gjeld	-67 000	-423 250					-14000			
3000	Salgsinntekt, avgiftspliktig	-33 051 754	-41 199 754								
3100	Salgsinntekt, avgiftsfri	-13 335 251	-13 733 251								
3800	Gevinst ved salg av anleggsmidler	-120 000	-120 000								
4000	Innkjøp av materialer	10 213 200	10 496 800								
4090	Beholdningsending materialer	-860 000	-460 000								
4290	Beholdningsending ferdigvarer	1 500 000	341 909								
5000	Lønn til ansatte	19 415 050	21 180 050								
5080	Ferielønn	2 329 806	2 541 606								
5400	Arbeidsgiveravgift	3 066 024	3 344 753								
6000	Avskrivning bygninger	300 000	360 000								
6010	Avskrivning andre driftsmidler	1 666 666	2 000 000								
6020	Avskrivning immaterielle eiendeler	428 333	514 000								
6340	Lys, varme	1 013 000	1 027 000					14000			
6580	Driftsmidler < 15 000 kr	615 500	630 000								
6700	Revisjonshonorar	27 100	155 000								
6800	Kontorrekvisita	186 000	186 000								
6890	Internt transport	179 200	187 200								
6900	Telefon, porto	75 500	169 000								
7130	Reisekostnader	1 653 415	1 653 415								
7320	Reklame	666 000	666 000								
7350	Representasjon	95 000	95 000								
7500	Forsikringspremier	205 750	472 750								
7550	Garantikostnader	2 524 780	2 891 000		366220						
7790	Andre driftskostnader	1 116 707	1 118 707								
7830	Tap på fordringer	357 000	665 277	341277							
8050	Renteinntekt	-15 000	-45 935								
8060	Valutagevinst	-20 000	-28 050			-4700					
8070	Annen finansinntekt	0	0								
8080	Verdiøk. markedsbaserte finansielle OM	0	-130 000								
8100	Verdired. markedsbaserte finansielle OM	0	87 500				87500				
8150	Rentekostnad	724 210	859 333								
8160	Valutatap	73 947	150 047	500		74100					
8170	Annen finanskostnad	0	0								
8300	Betalbar skatt	0	1 643 000						1643000		
8320	Endring utsatt skatt	0	-518 705						-518705		
8920	Avsatt utbytte	0	900 000							900000	
8960	Overført annen egenkapital	0	1 900 348								1900348
Kontrollsum		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Kommentarer til bilagene i årsregnskapet

3) Krediterer hele beløpet på konto 2400 for leverandørgjeld, på kto 2710 inngående moms debiteres moms for totalbeløpet ($91875 \cdot 0,2$). Videre trekker vi moms fra totalen, og får 73500 som debiteres kto 6900.

Samtaleavgiften må kostnadsføres for desember, da får vi et beløp på 23000 u mva, har også forskuddsbetalt fast avgift for jan og feb som må trekkes fra – blir 3000 u mva for jan og feb → 20 000 netto føres til kredit på kto 2990 annen kortsiktig gjeld og debiteres kto 6900.

19) Trekker 3% fra totalbeløpet og krediterer kassekrediten. Totalbeløpet debiteres leverandørgjeld, mens kontantrabatten krediteres inngående mva.

23)

	Kundekonto	Mva	Salg avg. pliktig	Salg avg. fritt
Salg avgiftspliktig	+10 335 000	-2 067 000	-8 268 000	
Avgiftsfritt salg	+250 000		-250 000	
Kreditnotaer, inkl mva	- 150 00	+30 000	+120 000	
Kreditnota avg.fritt	-50 000		+50 000	
Total	+10 385 000	-2 037 000	-8 148 000	-200 000

c) Beholdning ferdigvarer

Beholdning	Knaill	Godt	
	600	1200	
Tilvirkningskost	3 021	2 826	
Total	1 812 600	3 391 200	5 203 800

d) Siden lånet avdras med 300 000 hvert halvår, registrerer vi det med tilsvarende beløp på konto 2240 Pantelån. For å finne rentekostnaden: $13\,200\,000 \cdot 0,05 \cdot (120/360) = 220\,000$.

220 000 er beløpet vi skylder for rentene per 21.12.20x8

Siden vi allerede har 112000 til kreditt på konto 2950 Påløpne rentekostnader, må vi trekke fra disse: $220\,000 - 112\,000 = 108\,000$ blir da ført.

e)f)

· Avskrivningene registrert i saldobalansen per 27.12.20x8 er fordelt slik:				
Maskiner	kr	kr 1 416 666	kr 1 700 000	kr 283 334
Inventar	"	kr 250 000	kr 300 000	kr 50 000
Bygninger	"	kr 300 000	kr 360 000	kr 60 000
Goodwill	"	kr 210 000	kr 252 000	kr 42 000
FOU	"	kr 125 000	kr 150 000	kr 25 000
Varemerker	"	93 333	kr 112 000	kr 18 667
Sum	kr	2 394 999		

j)

		kurs 1	kurs2		1		2 diff		
Valutalånn i euro	200 000	7,7	8,0 kr	1 540 000	kr	1 600 000	kr	-60 000	
LG i USD	65 000	6,8	6,7 kr	442 000	kr	435 500	kr	6 500	kr 4 700
LG i GBP	18 000	11,7	11,8 kr	210 600	kr	212 400	kr	-1 800	
KF i USD	35 000	7,0	6,7 kr	245 000	kr	234 500	kr	-10 500	kr -14 100
KF i GBP	18 000	12,0	11,8 kr	216 000	kr	212 400	kr	-3 600	
						Valutatap	kr	-69 400	

k)

k) Kursene på aksjene 31.12.20x8:

Selskap	Kurs	Selskap	Antall aksjer	Kurs 31.12.x7	Kostpris	Kurs1	Kurs2	Diff
Frontline	120	Frontline	2 500	180	300	kr 450 000	kr 300 000	kr -150 000
Tomra	27,5	Tomra	6 000	15	12,5	kr 90 000	kr 165 000	kr 75 000
Songa Offshore	9	Songa Offshore	25 000	12	10	kr 300 000	kr 225 000	kr -75 000
Statoil	90	Statoil	3 000	45	35	kr 135 000	kr 270 000	kr 135 000
Telenor	30	Telenor	5 000	35	25	kr 175 000	kr 150 000	kr -25 000
UffAmei	100	UffAmei	2 000	35	20	kr 40 000	kr 40 000	kr -
						Nåverdi	kr 1 150 000	

m) 1 637 000 kr skal stå som UB på konto 8300 Betalbare skatte, siden det skal utgjøre årets skattekostnad. Vi registrerer Resultat før skatt + permanente forskjeller + for lite betalt året før: $3\,924\,643 + 84\,695 + 6\,000 = 4\,015\,338$. Så regner vi ut 28 %: $4\,015\,338 * 0,28 = 1\,124\,295$

Så må vi finne differansen på årets betalbare skatter og virkelig skattekostnad: $1\,643\,000 - 1\,124\,295 = 518\,705$. Dette føres til konto 2120 Utsatt skatt. n) Vi regner ut 20 % av aksjekapitalen og setter det til avsatt utbytte: $4\,500\,000 * 0,2 = 900\,000$ kr

Resultatoppstilling – KnaillGodt ASA

	20x8	20x7
Salgsinntekt	54 933 005	41 200 000
Annen driftsinntekt	120 000	0
Sum driftsinntekter	55 053 005	41 200 000
Varekostnad	10 036 800	7 533 000
Endring beholdning tilvirkede varer	341 909	0
Lønnskostnad	27 066 409	20 601 000
Avskrivning på varige driftsmidler	2 360 000	2 280 000
Avskrivning på immaterielle eiendeler	514 000	514 000
Annen driftskostnad	9 916 349	7 396 075
Driftsresultat	4 817 538	2 875 925
Renteinntekter	45 935	32 000
Annen finansinntekt	28 050	6 000
Verdiendring markedsbaserte fin. omløpsmidler	42 500	4 000
Rentekostnad	- 859 333	- 609 000
Annen finanskostnad	- 150 047	- 127 814
Resultat før skattekostnad	3 924 643	2 181 111
Skattekostnad	1 124 295	632 711
Årsresultat	2 800 348	1 548 400
Overføringer		
– Utbytte	900 000	-
– Overført annen egenkapital	1 900 348	1 548 400
Sum overføringer	2 800 348	1 548 400

Balanse per 31.12. - Borracho AS

Eiendeler	20x8	20x7
Anleggsmidler		
Forskning og utvikling	900 000	1 050 000
Varemerker m.v.	800 000	912 000
Goodwill	1 800 000	2 052 000
Sum immaterielle eiendeler	3 500 000	4 014 000
Bygninger	7 320 000	7 680 000
Maskiner	6 500 000	8 000 000
Inventar, kontormaskiner o.l.	1 640 000	1 940 000
Sum varige driftsmidler	15 460 000	17 620 000
Langsiktig lån til daglig leder	1 000 000	0
Sum anleggsmidler	19 960 000	21 634 000
Omløpsmidler		
Varer	5 920 800	5 802 709
Kundefordringer	11 295 723	12 542 000
Andre fordringer	0	217 000
Markedsbaserte aksjer	1 150 000	1 145 000
Bankinnskudd, kontanter	1 666 000	1 514 000
Sum omløpsmidler	20 032 523	21 220 709
Sum eiendeler	39 992 523	42 854 709

Gjeld og egenkapital	20x8	20x7
Egenkapital		
<i>Innskutt egenkapital</i>		
Aksjekapital	4 500 000	3 500 000
Overkursfond	1 842 000	1 642 000
<i>Opptjent egenkapital</i>		
Annen egenkapital	3 508 871	1 608 523
Sum egenkapital	9 850 871	6 750 523
Langsiktige avsetninger og gjeld		
Utsatt skatt	685 897	1 204 602
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	12 900 000	13 200 000
Sum langsiktig gjeld	13 585 897	14 404 602
Kortsiktig gjeld		
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 020 000	9 900 000
Leverandørgjeld	2 026 850	1 570 000
Betalbar skatt	1 637 000	973 535
Skyldige offentlige avgifter	3 449 829	2 629 075
Utbytte	900 000	0
Annen kortsiktig gjeld	5 522 076	6 626 974
Sum kortsiktig gjeld	16 555 755	21 699 584
Sum gjeld	30 141 652	36 104 186
Sum egenkapital og gjeld	39 992 523	42 854 709

Driftsregnskapet for 20x8

		Normal- regnskap	Virkelig	Dekn.-diff.
Salgsinntekter		54 933 006	54 933 006	
Direkte material		9 182 800	9 182 800	
Direkte lønn tilvirkningsavdeling 1		6 916 250	6 916 250	
Direkte lønn tilvirkningsavdeling 2	<u>Till.sats:</u>	7 260 300	7 260 300	
Indirekte var. kostnader tilvirkningsavd. 1	80 %	5 533 000	5 626 759	-93 759
Indirekte var. kostnader tilvirkningsavd. 2	86 %	6 243 858	6 208 460	35 398
Periodens variable tilvirkningskostnader		35 136 208	35 194 569	
Beholdningsendring ferdigvarer		258 225		
Variable tilv.kostn. solgte varer / lev. ordrer		35 394 433	35 452 794	
Indirekte variable kostnader salg og adm	4 %	1 415 777	1 406 550	9 227
Totale var. kostnader solgte varer / leverte ordrer		36 810 210	36 859 344	
Kalkulert dekningsbidrag		18 122 796		
Totale dekn.diff. indirekte variable kostnader		(49 134)		(49 134)
Virkelig dekningsbidrag		18 073 662		Avvik FK
Faste kostnader tilvirkningsavdeling 1	55 %	-3 803 938	-3 916 145	(112 208)
Faste kostnader tilvirkningsavdeling 2	65 %	-4 719 195	-4 693 079	26 116
Faste kostnader salg&adm.	15 %	-5 309 165	-6 549 523	(1 240 358)
Forbruksavvik faste kostnader		(1 326 450)		(1 326 450)
Produksjonsresultat		2 914 915		

O.nr. 64	O.nr. 65	O.nr. 66	Knaill	Godt
5 483 000	4 662 000	4 968 000	18 480 018	21 339 988
693 000	775 500	725 000	2 834 000	4 155 300
755 250	720 000	558 000	1 976 000	2 907 000
554 500	632 000	752 000	3 281 200	2 040 600
604 200	576 000	446 400	1 580 800	2 325 600
476 870	543 520	646 720	2 821 832	1 754 916
3 083 820	3 247 020	3 128 120	12 493 832	13 183 416
0	0	0	720 792	-462 567
3 083 820	3 247 020	3 128 120	13 214 624	12 720 849
123 353	129 881	125 125	528 585	508 834
3 207 173	3 376 901	3 253 245	13 743 209	13 229 683
2 275 827	1 285 099	1 714 755	4 736 809	8 110 305

Dekningsgrad:

42 %	28 %	35 %	26 %	38 %
------	------	------	------	------

Kalkyler etter bidragsmetoden

Forkalkyle Knaill - bidragsmetoden		
Pris per enhet	5000	3 300,00
Dir. material		520,00
Dir. lønn 1		375,00
Dir. lønn 2	Tilleggssats:	625,00
Ind. VK 1	80 %	300,00
Ind. VK 2	86 %	537,50
Variable tilv.kostnader		2 357,50
Ind. VK S&A	4,00 %	94,30
Totale variable kostn.		2 451,80
Dekningsbidrag		848,20
Dekningsgrad		25,7 %

Etterkalkyle Knaill – bidragsmetoden		
Pris per enhet	5500	3 360,00
Dir. material		545,00
Dir. lønn 1		380,00
Dir. lønn 2	Tilleggssats:	631,00
Ind. VK 1	80 %	304,00
Ind. VK 2	86 %	542,66
Variable tilv.kostnader		2 402,66
Ind. VK S&A	4 %	96,11
Totale variable kostn.		2 498,77
Dekningsbidrag		861,24
Dekningsgrad		25,6 %

Forkalkyle Godt - bidragsmetoden		
Pris per enhet	6000	4 000,00
Dir. material		730,00
Dir. lønn 1		540,00
Dir. lønn 2	Tilleggssats:	360,00
Ind. VK 1	80 %	432,00
Ind. VK 2	86 %	309,60
Variable tilv.kostnader		2 371,60
Ind. VK S&A	4,00 %	94,86
Totale variable kostn.		2 466,46
Dekningsbidrag		1 533,53
Dekningsgrad		38,3 %

Etterkalkyle Godt – bidragsmetoden		
Pris per enhet	5500	3 880,00
Dir. material		729,00
Dir. lønn 1		510,00
Dir. lønn 2	Tilleggssats:	358,00
Ind. VK 1	80 %	408,00
Ind. VK 2	86 %	307,88
Variable tilv.kostnader		2 312,88
Ind. VK S&A	4 %	92,52
Totale variable kostn.		2 405,40
Dekningsbidrag		1 474,60
Dekningsgrad		38,0 %

Kalkyler etter selvkostmetoden

Forkalkyle Knaill - selvkostmetoden		
Pris per enhet	5000	3 300,00
Dir. material		520,00
Dir. lønn 1		375,00
Dir. lønn 2	Tilleggssats:	625,00
Ind. VK 1	80 %	300,00
Ind. VK 2	86 %	537,50
Ind. FK 1	55 %	206,25
Ind. FK 2	65 %	406,25
Totale tilv.kostnader		2 970,00
Ind. VK S&A	3,22 %	95,63
Ind. FK S&A	15 %	445,50
Selvkost		3 511,13
Fortjeneste		(211,13)
Fortjeneste i prosent		-6,4 %

Etterkalkyle Knaill – selvkostmetoden		
Pris per enhet	5500	3 360,00
Dir. material		545,00
Dir. lønn 1		380,00
Dir. lønn 2	Tilleggssats:	631,00
Ind. VK 1	80 %	304,00
Ind. VK 2	86 %	542,66
Ind. FK 1	55 %	209,00
Ind. FK 2	65 %	410,15
Totale		3 021,81
Ind. VK S&A	3,22 %	97,30
Ind. FK S&A	15 %	453,27
Selvkost		3 572,38
Fortjeneste		(212,38)
Fortjeneste i		-6,3 %

Forkalkyle Godt - selvkostmetoden		
Pris per enhet	6000	4 000,00
Dir. material		730,00
Dir. lønn 1		540,00
Dir. lønn 2	Tilleggssats:	360,00
Ind. VK 1	80 %	432,00
Ind. VK 2	86 %	309,60
Ind. FK 1	55 %	297,00
Ind. FK 2	65 %	234,00
Totale tilv.kostnader		2 902,60
Ind. VK S&A	3,22 %	93,46
Ind. FK S&A	15 %	435,39
Selvkost		3 431,45
Fortjeneste		568,55
Fortjeneste i prosent		14,2 %

Etterkalkyle Godt – selvkostmetoden		
Pris per enhet	5500	3 880,00
Dir. material		729,00
Dir. lønn 1		510,00
Dir. lønn 2	Tilleggssats:	358,00
Ind. VK 1	80 %	408,00
Ind. VK 2	86 %	307,88
Ind. FK 1	55 %	280,50
Ind. FK 2	65 %	232,70
Totale		2 826,08
Ind. VK S&A	3,22 %	91,00
Ind. FK S&A	15 %	423,91
Selvkost		3 340,99
Fortjeneste		539,01
Fortjeneste i		13,9 %

Grunnlagsskjema for beregning av indirekte kostnader per avdeling for 20x8

	Direkte kostnader	Indirekte variable kostnader			Indirekte faste kostnader			Totalt
		T1	T2	Salg og adm.	T1	T2	Salg og adm.	
Materialer	9 182 800	535 000	265 000	62 000	0	0	0	10 044 800
Direkte lønn T1	6 916 250							6 916 250
Direkte lønn T2	7 260 300							7 260 300
Total direkte lønn	14 176 550							14 176 550
Indirekte lønn	0	1 485 000	895 500	93 000	910 000	1 650 000	1 970 000	7 003 500
Total lønn		0	0	-	0	0	0	0
Feriepenger		1 008 150	978 696	11 160	109 200	198 000	236 400	2 541 606
Arbeidsgiveravgift		1 326 725	1 287 964	14 687	143 707	260 568	311 102	3 344 753
Strøm, varme mv.		257 000	430 000	-		0	340 000	1 027 000
Driftsmidler < kr 15 000					200 000	260 000	170 000	630 000
Revisjonshonorar							155 000	155 000
Kontorrekvisita							186 000	186 000
Telefon, porto mv.							171 000	171 000
Internttransport			179 200				0	179 200
Reisekostnader					540 000	448 000	665 415	1 653 415
Reklame og markedsføring							666 000	666 000
Representasjon							95 000	95 000
Forsikringspremie							228 000	228 000
Andre driftskostnader		355 688	633 976	127 043				1 116 707
Kalkulatoriske garantiarbeider		659 196	1 538 124					2 197 320
Kalkulatoriske avskrivninger					1 372 400	1 063 200	742 400	3 178 000
Kalkulatoriske tap fordringer				1 098 660				1 098 660
Kalkulatoriske renter					640 838	813 311	613 206	2 067 355
Sum	23 359 350	5 626 759	6 208 460	1 406 550	3 916 145	4 693 079	6 549 523	51 759 866

	Grunnlag	Avskr.%	Totale avskrivninger	Fordelt per avdeling:		
				T1	T2	Salg&Adm.
Maskiner	18 880 000	10 %	1 888 000	1 132 800	755 200	0
Inventar mv.	3 200 000	10 %	320 000	80 000	80 000	160 000
Bygninger	15 200 000	3 %	456 000	159 600	228 000	68 400
Immaterielle eiendeler			514 000	0	0	514 000
Sum kalkulatoriske avskrivninger per avdeling				1 372 400	1 063 200	742 400

Grunnlagsskjema for beregning av kalkulatoriske rente 31.12.20x8

	Grunnlag totalt			Fordeling per avdeling		
	Gjennomsnitt 1.1.-31.10.	Tall per 31.12.20x8	Gjennomsnitt 20x18	Tilvirknings- avdeling 1	Tilvirknings- avdeling 2	Salg og adm.
Bygninger			9 499 000	3 324 650	4 749 500	1 424 850
Kundefordringer	5 245 356	11 295 723	6 253 751	-	-	6 253 751
Materialer	636 600	717 000	650 000	390 000	260 000	-
Ferdigvarer	2 611 924	5 203 800	3 043 903		3 043 903	
Leverandører	1 097 880	2 026 850	- 1 252 708	- 501 083	- 688 990	- 62 635
Diverse rentefri gjeld	5 338 033	5 337 835	- 5 338 000			- 5 338 000
Inventar			1 904 000	476 000	476 000	952 000
Maskiner			7 856 000	4 713 600	3 142 400	
Immaterielle eiendeler			3 757 000			3 757 000
Sum annet enn bygninger			16 873 946	5 078 517	6 233 313	5 562 116
Kalkulatoriske renter på bygninger			379 960	132 986	189 980	56 994
Kalkulatoriske renter på annet enn bygninger			1 687 395	507 852	623 331	556 212
Kalkulatoriske renter totalt			2 067 355	640 838	813 311	613 206

Beregning av tilleggssatser

	Tilv.avd. 1	Tilv.avd. 2	Salg&Adm.
Budsjett indirekte variable kostnader	5 740 000	6 197 160	1 416 926
Budsjett indirekte faste kostnader	3 946 250	4 683 900	6 607 996
Aktivitetsmål	DL	DL	SVTK[1]
Beskjeftigelse	7 175 000	7 206 000	35 423 160
Tilleggssats indirekte variable kostnader	80,00 %	86,00 %	4,00 %
Tilleggssats indirekte faste kostnader	55,00 %	65,00 %	15,00 %
			44 053 310
			SVTK[2]
Tilleggssats for indirekte VK i salg og adm. til bruk ved selvkost-metoden :			3,22 %

Kun til bruk ved selvkostmetoden!

[1] SVVK = solgte varers variable tilvirkningskostnader.

[2] SVTK = solgte varers tilvirkningskostnader.

Resultatavstemming mellom års- og driftsregnskap

Resultat før skattekostnad i årsregnskapet	3 924 643	
<i>Tilbakeført postene fra årsregnskapet</i>		
Netto finansposter tilbakeført	892 895	+
Tilbakeførte ordinære avskrivninger	2 874 000	+
Tilbakeført tap på fordringer	665 277	+
Tilbakeført garantikostnader	2 524 780	+
Tilbakeført endret garantiavsetning	366 220	+
<i>Erstattet årsregnskapets poster med driftsregnskapets:</i>		
Kalkulatoriske renter brukt i driftsregnskapet	2 067 355	-
Kalkulatoriske avskrivninger	3 178 000	-
Kalkulatoriske tap på fordringer	1 098 660	-
Kalkulatoriske garantikostnader	2 197 320	-
Tilbakeført beholdningsendring FV i årsregnskapet	341 909	+
FV-endring i driftsregnskapet	258 225	-
Produksjonsresultat	2 790 164	

Netto kan forskjellene illustreres slik:

Årsregnskapets resultat	3 924 643
<i>(merkostnader i driftsregnskapet er angitt med –)</i>	
Ulike finanskostnader, særlig renter	-1 174 460
Ulike avskrivninger	-304 000
Ulike tap på fordringer	-433 383
Ulike garantikostnader	327 460
Ulik inntekt pga. endret garantiavsetning	366 220
Ulik beholdningsvurdering av ferdigvarer	83 684
<i>Sum differanser</i>	
Produksjonsresultat (resultat i driftsregnskapet)	2 790 164

Regnskapsanalyse NRK Konsern

Resultatregnskap					
År	2014	2013	2012	2011	2010
Kringkastingsavgift	5 270 862	5 183 655	4 950 279	4 714 226	4 573 322
Annen driftsinntekt	239 438	172 406	217 372	235 439	288 556
Sum Driftsinntekter	5 510 300	5 356 061	5 167 652	4 949 665	4 861 878
Beholdningsendring egenpr. Programmer	63 462	-17 159	-32 154	22 486	-9 111
Lønnskostnad	3 008 752	2 985 664	2 780 581	2 531 868	2 253 533
Honorarer og fremmedytelser	346 866	285 503	273 124	254 661	313 812
Sendertekniske kostnader	443 368	289 177	361 268	354 164	308 711
Avskrivning og Nedskrivning	258 419	257 826	272 061	316 844	268 359
Annen driftskostnad	1 408 908	1 462 099	1 484 172	1 439 961	1 680 614
Sum Driftskostnader	5 529 775	5 364 111	5 139 054	4 919 984	4 815 918
Driftsresultat	-19 475	-8 050	28 598	29 681	45 960
Resultat fra tilknyttet selskap	7 355	14 882	6 089	-2 898	-34 056
Renteinntekt	28 749	33 739	33 723	31 236	26 979
Annen finansinntekt	3 954	5 907	6 519	4 228	2 139
Rentekostnad	434	8 053	12 730	14 998	13 851
Annen finanskostnad	8 262	7 506	9 424	6 308	9 500
Sum finansposter	31 362	38 969	24 176	11 269	-28 288
Resultat før skattekostnad	11 888	30 919	52 773	40 941	17 672
Skattekostnad	3 658	2 442	4 090	2 188	3 929
Årsresultat	8 229	28 478	48 684	38 754	13 743
Overføringer	8 229	28 478			
Overført annen egenkapital	8 229	28 478			

Balanseregnskap					
År	2014	2013	2012	2011	2010
Eiendeler					
Anleggsmidler					
Andre rettigheter	99 180	58 578	58 244	179	374
Utsatt skattefordel	1 006	885	769	537	742
Sum immaterielle anleggsmidler	100 187	59 463	59 013	716	1 116
Tomter, bygninge og annen fast eiendom	661 577	690 674	729 287	741 598	816 632
Driftsløsøre og trasportmidler	893 107	786 327	713 545	702 663	736 685
Sum varige driftsmidler	1 554 685	1 477 001	1 442 832	1 444 261	1 553 317
Investeringer i datterselskap	-	-	-	-	-
Investeringer i tilknyttede selskaper	12 343	13 070	12 302	13 931	16 158
Investeringer i aksjer og andeler	3 606	3 606	3 606	6 816	6 836
Pensjonsmidler	82 319	172 264	204 358	220 301	89 572
Langsiktige fordringer	129 328	149 944	156 843	158 195	131 864
Sum finansielle anleggsmidler	227 597	338 884	377 110	399 242	244 430
Sum anleggsmidler	1 882 469	1 875 349	1 878 955	1 844 218	1 798 863
Teknisk utstyr og rekvisita	5 606	12 331	11 505	11 179	10 329
Programmer	504 396	466 734	460 267	471 300	513 136
Sum beholdninger	510 003	479 065	471 773	482 480	523 464
Kundefordringer	393 961	391 949	384 082	403 671	428 463
Andre fordringer	92 489	91 317	88 478	188 725	128 255
Sum fordringer	486 450	483 266	472 560	592 396	556 718
Bankinnskudd og kontanter	225 161	274 256	294 009	172 268	158 652
Sum omløpsmidler	1 221 614	1 236 586	1 238 342	1 247 143	1 238 834
Sum eiendeler	3 104 082	3 111 935	3 117 296	3 091 362	3 037 697
Egenkapital og gjeld					
Aksjekapital	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Annen egenkapital	268 546	260 316	231 838	183 154	144 401
Sum egenkapital	1 268 546	1 260 316	1 231 838	1 183 154	1 144 401
Pensjonforpliktelser	799 431	715 340	559 142	487 132	381 472
Andre avsetninger for forpliktelser	124 940	136 394	145 912	149 587	142 646
Sum avsetning for forpliktelser	924 371	851 734	705 054	636 720	524 119
Obligasjonslån	-	-	300 000	300 000	300 000
Sum annen langsiktig gjeld	-	-	300 000	300 000	300 000
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	80 027	-	89 886	52 354
Sertifikatlån	-	-	-	100 000	300 000
Leverandørgjeld	187 208	223 185	215 800	179 169	139 361
Skyldige offentlige avgifter	199 306	201 800	198 880	178 105	175 258
Betalbar skatt	3 773	2 559	4 321	2 058	3 830
Annen kortsiktig gjeld	520 878	492 315	461 403	422 270	389 375
Sum kortsiktig gjeld	911 165	999 886	1 180 404	971 488	1 069 178
Sum gjeld	1 835 536	1 851 620	1 885 458	1 908 208	1 893 297
Sum egenkapital og gjeld	3 104 082	3 111 935	3 117 296	3 091 362	3 037 698

Regnskapsanalyse					
	2014	2013	2012	2011	2010
Bruttofortjeneste	-0,35 %	-0,15 %	0,55 %	0,60 %	0,95 %
Arbeidskapitalen i % av driftsinntektene	5,63 %	4,42 %	1,12 %	5,57 %	3,49 %
Resultatgraden	0,22 %	0,73 %	1,27 %	1,13 %	0,65 %
Kapitalens omløpshastighet	1,77	1,72	1,66	1,62	3,20
Totalkapitalens rentabilitet	0,40 %	1,25 %	2,11 %	1,83 %	2,08 %
Gjennomsnittlig rentekostnad i %	0,02 %	0,43 %	0,67 %	0,79 %	1,46 %
Gjeldsgraden	146 %	150 %	157 %	163 %	165 %
Egenkapitalens rentabilitet	0,94 %	2,48 %	4,37 %	3,52 %	3,09 %
Egenkapitalprosent	40,87 %	40,50 %	39,52 %	38,27 %	37,67 %
Likviditetsgrad 1	1,34	1,24	1,05	1,28	1,16
Likviditetsgrad 2	0,78	0,76	0,65	0,79	0,67
Andel AM finansiert med langsiktig kapital	67,39 %	67,20 %	81,53 %	80,42 %	80,30 %
Selvfinansieringsevne	266 534	286 186	320 513	355 727	282 201
Omløpshastighet kunder	17,53	17,25	16,40	14,87	-
Gjennomsnittlig kredittid kunder	20,5	20,9	22,0	24,2	-
Brekstang EKR	0,94 %	2,46 %	4,31 %	3,50 %	3,09 %
Gjennomsnittlig gjeldsrente	0,02 %	0,43 %	0,67 %	0,79 %	1,46 %

Kommentarer til sakslisten

Sak 1

Pris				Forkalkyle Knaill - selvkostmetoden			
		2 575,00	1 673 750,00				
DM		520,00	338 000,00	Pris per enhet	5000	2 575,00	1 673 750,00
DL 1		375,00	243 750,00	Dir. material		520,00	338 000,00
DL2		625,00	406 250,00	Dir. lønn 1		375,00	243 750,00
Ind. VK1	80 %	300,00	195 000,00	Dir. lønn 2	Tilleggssats:	625,00	406 250,00
Ind. VK2	86 %	537,50	349 375,00	Ind. VK 1	80 %	300,00	195 000,00
Variable tilv. Kostnader		2 357,50	1 532 375,00	Ind. VK 2	86 %	537,50	349 375,00
Ind. VK S&A	4 %	94,30	61 295,00	Ind. FK 1	55 %	206,25	134 062,50
Totale variable kostnader		2 451,80	1 593 670,00	Ind. FK 2	65 %	406,25	264 062,50
Dekningsbidrag		123,20	80 080,00	Totale tilv.kostnader		2 970,00	1 930 500,00
Dekningsgrad		5 %	5 %	Ind. VK S&A	3,22 %	95,63	62 162,10
				Ind. FK S&A	15 %	445,50	289 575,00
JA				Selvkost		3 511,13	2 282 237,10
				Fortjeneste		(936,13)	-608 487,10
				Fortjeneste i prosent		-36,4 %	-36 %

Sak 2

Kvantsending	60 %					
Prisending	15 %					
Priselastisitet	4,00					
Forkalkyle Knaill - bidragsmetoden						
Pris per enhet	100	3 300	330 000	160	2 805	448 800
Dir. material		520	52 000	enh.	pris	83 200
Dir. lønn 1		375	37 500			60 000
Dir. lønn 2	Tilleggssats:	625	62 500			100 000
Ind. VK 1	80 %	300	30 000			48 000
Ind. VK 2	86 %	538	53 750			86 000
Variable tilv.kostnader		2 358	235 750			377 200
Ind. VK S&A	4 %	94	9 430			15 088
Totale variable kostn.		2 452	245 180			392 288
Dekningsbidrag		848	84 820			56 512
Dekningsgrad		26 %	26 %			13 %

Sak 3

Ordre		
		7 421 786,67
Dir. material		1 250 000,00
Dir. lønn 1		
Dir. lønn 2	Tilleggssats:	1 630 000,00
Ind. VK 1	80 %	-
Ind. VK 2	86 %	1 401 800,00
Variable tilv.kostnader		4 281 800,00
Ind. VK S&A	4,00 %	171 272,00
Totale variable kostn.		4 453 072,00
Dekningsbidrag		2 968 714,67
Dekningsgrad		40,0 %
Antar en dekningsgrad	40 %	60 %
Pris=TVK/0,6		7 421 786,67

Sak 4

	Knaill	Godt	Totale min.
DB	848,2	1533,53	210000
Minutter	11	25	
DB per minutt	77	61	
antall enheter	19091	8400	
Total DB	16 192 909	12 881 652	

Sak 5

SI	16 000 000	Leie per år
Vareforbruk	12 000 000	276 000
Lønn	1 340 000	Ny leie pris
Andre kostnader	2 124 000	150 000
Resultat	536 000	Gatekjøkken leie
		156 000
		Hvis vi overtar
		260000

Sak 6

	IB	Kjøp	Varerjan/feb
Bensin	1 968	461 600	463 568
Diesel	341 880	653 760	995 640
Bilrekvisita	13 000	8 400	21 400
Fastfood	1 620	5 360	6 980
Snacks	1 148	2 044	3 192
Sjokolade	5 395	1 985	7 380
Løsvekt	1 545	5 082	6 627
Kroppsbuilderfor	3 613	5 840	9 453
Tobakk	18 260	48 520	66 780
Mineralvann	3 400	14 400	17 800
Aviser	800	9 056	9 856
Varekostnad = Varekjøp+IB-UB			
Diverse kostnader	jan/feb		
Lønn ansatte	57 500		
Rekvisita	9 000		
Reklame	12 000		
Forsikring	120 000		
Leie av lokale	45 000		
Diverse kostnader	26 103		

2014	2013	Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter
11888	30919	Resultat før skattekostnad
-2559	-4321	Periodens betalte skatter
-7729	-14882	Resultat fra tilknyttede selskap
249197	242951	Ordinære avskrivninger
9223	14876	Nedskrivning anleggsmidler
-30938	-7292	Endringer i varelager
2012	-7867	Endringer i kundefordringer
-35977	7385	Endring i leverandørgjeld
174036	188292	Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetaling i pensjonsordning
-19316	26085	Endringer i andre tidsavgrensninger
349837	476146	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
3378	0	Innbetaling ved salg av varige driftsmidler
-339481	-291892	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler
8946	4596	Innbetaling av utbytte fra tilknyttet selskap
		Innbetalinger av lån fra datterselskap
16500	15000	Innbetalinger lån fra tilknyttet selskap
0	-500	Utbetalinger av lån til tilknyttet selskap
-4224	-3131	Utbetalinger av lån til felleskontrollert virksomhet
-314881	-275927	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter

Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
0	200000	Innbetaling ved opptak av sertifikatlån
0	-200000	Utbetaling ved tilbakebetaling av sertifikatlån
-80027	80027	Innbetaling ved kortsiktig gjeld i form av kassekreditt
0	-300000	Utbetaling ved tilbakebetaling av obligasjonslån
-80027	-219973	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter
-49095	-19754	Netto endringer i kontanter og kontantekvivalenter
274256	294009	Beholdninger av kontanter og kontantekvivalenter 1.1
225161	274255	Beholdninger av kontanter og kontantekvivalenter 31.12

Kontantstrømanalysen

Netto kontantstrøm fra driftsaktivitetene bør være positivt

Resultatet fra tilknyttede selskap står med virkelig fortegn, det vil si at de tilknyttede selskapene hadde et underskudd på 7729 i 2014. Dette trekker resultatet vårt ned og er en negativ kontantstrøm for bedriften.

De ordinære avskrivningene var på 249 197 i 2014 og 242 951 i 2013, vi avskrev mer i 2014 enn i 2013.

(Siden man trekker fra avskrivningene på resultatet, legger man det til på kontantstrømmen.)

Dette gjør man fordi det ikke er fysiske penger, bare kostnader.

Nedskrivning av anleggsmidler var på 9 223 i 2014 og på 14 876 i 2013

(Side man trekker fra nedskrivningene på resultatet, legger man det til på kontantstrømmen.)

Endringer i varelageret hadde en økning på 30 938 i 2014 og 7 292

(Når det står (-) i endring i varelageret, betyr det at varelageret har økt. Det medfører en cashflow ut av bedriften.

Når varelageret øker, så er det negativt for likviditeten

Endringer i kundefordringer hadde en økning på 2 012 i 2014 og 7867 i 2013.

(Endringen i kundefordringene står med (-) fordi det er negativt for bedriften at flere kunder ønsker å kjøpe på kreditt)

Endringer i leverandørgjeld hadde en reduksjon på 35 977 i 2014 og en økning på 7385 i 2013.

(leverandørgjelden øker med (+), fordi det medfører mer gjeld (som kan være rentefritt) som er positivt for oss, det gir bedre likviditet)

Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter bør være positivt, for det tilfører kapitalen

Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter bør være i minus, for det betyr at de har god tro på fremtiden,
det er bra at de investerer.

Sak 8

Alternative costs: Alternative costs gir uttrykk for hva man ofrer ved å bruke en ressurs i en anvendelse kontra beste alternative anvendelse. Lettere sagt går alternative kost ut på å ta en alternativ pris for en vare som kunne blitt kastet (det vi alternativt hadde fått)

Sunk costs: Sunk costs er kostnader som skriver seg fra fortiden og som ikke kan endres gjennom beslutningen. De er herved irrelevante for beslutninger som skal treffes.

Lettere sagt er sunk costs kostnader som allerede er påløpt og som er irreversible.

Eksempel: Bananer kjøpes inn for 10 kr. Per kilo. Vi har 200 kg. På lager som er blitt overmodne og ikke lenger kan selges til normalprisen på 16 kr per kg. Vi kommer fram til at vi har 2 alternativer til hva vi kan gjøre med bananene, det ene er å kaste de, og det andre er å selge de på en redusert kilopris på 5 kr. Dersom vi selger bananene til 5 kr per kg, har vi en inntekt på $5 \cdot 200 = 1000$ kr (varekostnaden vil være på 0 kr, siden det vi betalte for bananene er sunk cost og har ingen betydning for beslutningen). Fortjenester vil dermed være 1000 kr. Det beste alternativet vi har sammenlignet med å selge de for 5 kr per kg er å vrake bananene, det vil gi oss 0 kr i inntekt. Alternativkostnaden ved å velge en pris på 5 kr per kg. Blir da 0 kr.

Generelle begreper

Inntakskost: innkjøpspris + alle direkte kostnader ved å ha denne varen.

Varekostnad: den eneste variable kostnaden.

Bruttofortjeneste: skal dekke de faste kostnadene og litt av resultatet.

Sunk cost/irreversibel kostnad: kostnader som allerede er påløpt, kan ikke tilbakeføres.

Alternativkost: å ta en alternativ pris for en vare som kunne blitt kastet. (Det vi alternativt kunne fått.)

Utgift: benyttes om anskaffelse av produksjonsfaktorer. (Innkjøp målt i penger)

Kostnad: forbruk av produksjonsfaktorer målt i penger (for eksempel avskrivning)

Periodisering: å fordele utgiften over flere perioder

Dekningspunkt/nullpunkt: inntekt = kostnader, overskudd = null. DB dekker akkurat FK.

Faste kostnader: kostnader som ikke påvirkes av aktiviteten så lenge man produserer innenfor relevant produksjonsintervall.

Variable kostnader: kostnader som avhenger av aktiviteten innenfor en viss tidshorisont; jo lengre tidshorisont, dess flere kostnader blir å betrakte som variable.

Direkte kostnader: kostnader som enkelt og hensiktsmessig lar seg henføre direkte til kalkyleobjektet, gjerne en vare eller en tjeneste. Det gjelder først og fremst direkte lønn og direkte materialer. Motsatsen er indirekte kostnader.

Indirekte kostnader: kostnader som påløper med tanke på flere ulike kostnadsobjekter, og som ikke enkelt og økonomisk kan henføres til de ulike kostnadsobjektene basert på årsakssammenheng.

Totale kostnader: består av de faste kostnadene + de variable kostnadene.

Overproporsjonale kostnader: er variable kostnader som øker sterkere enn volumet. Om volumet øker med 10 %, økes f. eks. Kostnadene med 15%.

Underproporsjonale kostnader: er variable kostnader som øker svakere enn volumet. Om volumet økes med 10 %, økes kostnadene med for eksempel bare 7%.

I Nullpunktsanalysen fører underproporsjonale og overproporsjonale kostnader til 2 nullpunkter.

Driftsregnskapsmodellene

Bidragsmetoden: fokuserer på bidraget man sitter igjen med til å dekke faste kostnader og fortjeneste. De faste kostnadene blir ikke fordelt ut over kostnadsbærerne. Beholdningene vurderes normalt til variabel tilvirkningskost, evt. med tillegg for forventet dekningsbidrag i ordreproduserende virksomhet.

Selvkostmetoden: fokuserer på full kostnadsdekning, ingen skille mellom faste og variable kostnader. Beholdningene vurderes til tilvirkningskost.

Driftsregnskap basert på virkelige tilleggssatser

Selvkost: ved lav aktivitet vil faste kostnader per enhet øke, og lagerverdien øker – noe som ikke virker logisk. Dersom salgsprisene kalkuleres på basis av kostnader kan prisen bli for høy, og salget vil gå ned. Produktkalkylene vil konstant være i endring fordi faste enhetskostnader er volumavhengige.

Man beregner tilleggssatsene for de indirekte tilvirkningskostnadene ved å dele beløpet på direkte lønn (som regel). For salgs- og administrasjonskostnader dividerer man kostnadene på tilvirkningskost.

ORDREREGNSKAP (normalkostregnskap)

Variable kostnader forutsettes normalt å være proporsjonale (utvikler seg i takt med volumendringen) innenfor relevant område (begrenset område som normalaktiviteten holdes innenfor), og variable enhetskostnader påvirkes derfor ikke av aktiviteten.

Ordreregnskap er aktuelt for produksjonsvirksomhet som tilvirker enkeltordre – både vareproduserende og tjenesteytende.

Ordreregnskap etter bidragsmetoden

For indirekte kostnader bruker man direkte timer som grunnlag for tilleggssatsberegningen. I salg og administrasjon brukes variabel tilvirkningskost for de leverte ordrene som grunnlag.

Dersom man får opplysninger om dekningsgraden og skal finne kontraktsprisen og dekningsbidraget, tar man variable tilvirkningskostnader og dividerer med (1-DG).

De indirekte kostnadene er normkostnader, da de innkalkuleres med forhåndsberregnede satser. De direkte kostnadene er derimot realiserte.

Selv om den foreløpige rapporten per ordre (normkostnadene) avviker fra virkelige indirekte kostnader, endrer ikke dette kostnadene registrert per ordre. Vi konsentrerer oss heller om totalen i det endelige normalkostregnskapet. Man sammenlikner normalregnskapstallene med de realiserte tallene, og fører forskjellene som avvik. Avviket trekkes så i fra det kalkulerde dekningsbidraget, slik at vi får det virkelige dekningsbidraget. Avvik ved de faste kostnadene legges til/trekkes fra etter faste kostnader (fra normalregnskapet) er trukket fra det virkelige dekningsbidraget.

Ordreregnskap etter selvkostmetoden

For å ha muligheten til å utføre enkelte analyser etter bidragsmetoden, splittes kostnadene i faste og variable. Her inkluderes indirekte faste kostnader i tilvirkningskosten, mens indirekte faste kostnader til administrasjon kommer etterpå. Med denne fratrasket får man selvkost.

I selvkostmetoden trenger vi tilleggssatser for variable og faste indirekte kostnader. Tilleggssats for variable indirekte kostnader på aktivitetsstedet blir kostnader dividert på direkte timer. Denne satsen multipliseres videre med antall timer for ordren.

Tilleggssats for faste kostnader på aktivitetsstedet blir beregnet med direkte timer som fordelingsgrunnlag, mens i administrasjonen skal tilleggssatsen beregnes på basis av totale tilvirkningskostnader.

NORMALKOSTREGNSKAP VED SERIETILVIRKNING

I ordregnskap for interne ordre i forbindelse med serieproduksjon, produseres normalt ferdigvarer for lager. Her har man sjelden varer i arbeid, slik som i ordregnskap for kundeordre. Normalkostregnskapet beregnes også her etter enten selvkost- eller bidragsmetoden.

Serieproduksjon – normalkostregnskap etter bidragsmetoden

Grunnlag for innkalkulering av indirekte variable kostnader i tilvirkningen er direkte lønn i kroner. Administrasjonskostnadene innkalkuleres på grunnlag av solgt antall. Kun variable kostnader innkalkuleres i produktene ved bidragsmetoden.

Forventet resultat for perioden kan beregnes ved å se på årsbudsjettet. Her dividerer man både indirekte faste kostnader i tilvirkningen og i salg og administrasjon på 12, slik at man får det forventede perioderesultatet. Man trekker også i fra tilleggssatsen for variable indirekte kostnader, sammen med de kjente postene salgsinntekt, direkte lønn og direkte materialer.

Tallene i etterkalkylen fremkommer ved å dividere tallene fra normalkostregnskapet på produsert mengde.

Avviksanalyse ved normalkostregnskap

Normkostnader er de indirekte kostnadene man regner med å bruke ved den faktiske aktiviteten. For de variable kostnadene tilsvarer dette faktisk aktivitet x normalsats – innkalkulert kostnad. For de faste kostnadene er normen vanligvis lik budsjettet, siden vi antar at faste kostnader er uavhengige av aktiviteten.

Innkalkulerte kostnader er hva vi har beregnet som indirekte kostnader i driftsregnskapet og etterkalkylene, basert på normalsats og virkelig aktivitet. For variable kostnader sammenfaller innkalkulerte og norm, mens for de faste får vi to ulike tall.

Forbruksavvik: norm – realiserte kostnader.

Årsaker til forbruksavvik:

Prisen

Mengden

De variable kostnader er ikke proporsjonale slik normen forutsetter (faste er ikke helt faste)

Feil i budsjettet

Substitusjon mellom faste og variable kostnader (mennesker erstattes med maskiner)

Beskjeftigelsesavvik: forekommer bare på faste kostnader, skyldes at innkalkulert er ulik fra norm. Begrenset til selvkostmetoden. Innkalkulert - norm

Totalt avvik på indirekte kostnader: forskjellen mellom innkalkulerte og realiserte kostnader, og kan for faste kostnader splittes i forbruksavvik og beskjeftigelsesavvik.

Dekningsbidragsavvik fra salget: $(\text{Realisert volum} - \text{budsjettert volum} * \text{Budsjettert dekningsbidrag}) + (\text{Realisert pris} - \text{budsjettert pris} * \text{realisert volum})$. (Når man vil forklare resultatet).

Salgsinntektsavvik: $(\text{Realisert volum} - \text{budsjettert volum} * \text{budsjettert pris}) + (\text{Realisert pris} - \text{budsjettert pris} * \text{realisert volum})$ (Når man vil forklare inntekt).

Dekningsdifferanse: Forbruksavvik + beskjeftigelsesavvik

Beholdningsendringer

Når vi ikke har beholdningsendringer vil produksjonsresultatet etter selvkostmetoden være det samme som under bidragsmetoden. Når vi har en netto beholdningsøkning vil produksjonsresultatet etter selvkostmetoden gi et bedre resultat enn etter bidragsmetoden. Vi legger altså varer på lager til en høyere verdi etter selvkostmetoden enn etter bidragsmetoden.

Beholdningsøkningen trekkes fra tilvirkningskostnadene, og når vi trekker fra et høyere beløp, vil kostnadene bli lavere og resultatet høyere. Når vi har en beholdningsreduksjon, tar vi lavere vurderte varer fra lager etter bidragsmetoden enn etter selvkostmetoden, som vi selger, og da må resultatet etter bidragsmetoden bli best.

Produktvalg

Ved knappe faktorer bør man prioritere produktet som gir høyest DB per flaskehalsenhet.

Produktprioritering ved én flaskehals: her dividerer man DB per enhet på flaskehalsenheten (eks. timer), og ser hvilket produkt som får det beste resultatet.

Produktprioritering med flere flaskehalser: tegner et kapasitetsdiagram. Tar den første knappe faktoren og deler kapasiteten på hvor mye som kreves for å lage ett produkt A. Markerer tallet på y-aksen. For produkt B gjøres det samme, resultatet markeres på x-aksen, og vi trekker opp kapasitetslinjen. Deretter gjør vi det samme med de neste flaskehalsene.

Mulighetsområdet angir alle produktkombinasjonene som virksomheten har kapasitet til å produsere.

For å finne mest lønnsomme produktmiks kan vi lage en isobidragslinje (rett og fallende) i et kapasitetsdiagram, som går gjennom punkter med samme DB. Lar kurven starte midt på y-aksen et sted. Finner DB i dette punktet (DB x antall enheter). Legger andre punktet på x-aksen. Her dividerer vi DB vi fant for produkt A med DB per enhet av produkt B, for å få det samme DB som i punktet på y-aksen. Isobidragslinjen flyttes så oppover (eller nedover) for å se hvilket hjørne i mulighetsområdet den sist berører. Dette hjørnet er da den optimale produktmiksen. Overskuddet blir større jo lengre ut i mulighetsområdet man beveger seg.

Prisbeslutninger og markedstilpasning

Grenseinntekten (GI) betegner den merinntekten bedriften får ved å selge en enhet ekstra.

Grensekostnad (GK) betegner den merkostnaden bedriften får ved å produsere og selge en ekstra enhet.

Når er det normalt lønnsomt å øke kapasitetsbruken? Når GI er større enn GK.

Differanseinntekten (DI) er inntektsøkningen bedriften får ved å selge et visst kvantum ekstra.

Differanseenhetsinntekt (DEI) = differanseinntekten/mengdeendring. I kurvesystemene er $DEI=GI$.

Differanseenhetskostnad: den gjennomsnittlige kostnaden per enhet for en økning i produksjonen med et visst antall enheter. (eks. Det koster en bedrift 80 000 kr å produsere 1000 enheter: differanseenhetskostnader = $80\,000/1000 = 80$ kr per eske).

Differansekostnad: den totale kostnadsøkningen som følge av at produksjonen økes med et gitt antall enheter. (eks. 80 000 kr for å produsere 1000 enheter til)

Priselastisitet

Uttrykker følsomheten for endring i pris eller inntekt:

$$\frac{\text{mengdeendring i \%}}{\text{prisendring i \%}}$$

Når kvantumsutslaget i % er større enn prisendringen i %, dvs. priselastisitet > 1, betegnes etterspørselen for elastisk.

Priselastisitet = 1: nøytralelastisk.

Priselastisitet < 1: uelastisk.

Hvor stort kvantum skal tilbys til hvilken pris?

Optimalt kvantum finnes der forskjellen mellom totale inntekter og kostnader er størst, eller der grenseinntekten er lik grensekostnaden ($GI=GK$) = **vinningsoptimum**.

Kostnadsoptimum er der de gjennomsnittlige produksjonskostnadene per enhet er lavest. Fortjenesten per enhet er da størst. Man tar IKKE utgangspunkt i kostnadsoptimum ved beregningen av det mest lønnsomme kvantumet.

Pris- og kvantumstilpasning ved monopol

En profittmaksimerende monopolist vil velge et produksjonskvantum som innebærer effektivitetstap i økonomien. Konsumentoverskuddet blir mindre under monopol, mens produsentoverskuddet blir større. Monopolisten kan sette prisen høyere enn marginalkostnaden uten at etterspørselen faller til 0. Betingelsen $GI=GK$ gjelder også for en profittmaksimerende monopolist. Helningen til GI -kurven skal være mindre enn helningen til GK -kurven. Grenseinntekten er dobbelt så bratt som etterspørselskurven.

Monopolistisk konkurranse: Når et merkevarehus selger et produkt som allerede finnes i markedet, men de har monopol på å føre varen med sitt merke på.

Prisdifferensiering

Forutsetninger er at markedene kan holdes adskilt, bedriften må kunne fastsette pris og differanseinntekt i ett av markedene, og priselastisiteten må være ulik. Ofte drevet av monopoler eller liknende markedsformer. Et eksempel kan være studentpriser hos flyselskapene.

Produsentoverskuddet blir større ved prisdiskriminering enn ved vanlig monopol, konsumentoverskuddet blir mindre. Det er en forutsetning at produsenten har monopolmakt i begge markeder.

Utgning av VK, TEK, VEK, DEK og pris

VK: tar TK og trekker i fra TK ved 0 produserte enheter.

TEK: TK delt på mengde.

VEK: VK delt på mengde.

DEK: differansen mellom ny og forrige TK delt på differansen mellom ny og forrige mengde.

Prisen = $SI/volum$. I første intervall multipliseres GI med produksjonsmengde og deles på antall enheter. Deretter tar man $SI + (\text{økning i antall enheter} \times GI)$ og deler på totalt antall enheter i intervallet.

Formler

DB = salgspris – variable enhetskostnader (per enhet), salgsinntekt – VK (totalt) eller omsetning x DG

$$DG = \text{dekningbidrag i \%} = \frac{DB \text{ per enhet}}{\text{salgspris}} = \frac{DB \text{ totalt}}{\text{salgsinntekt}}$$

$$\text{Gjennomsnittlig DG} = \frac{\text{Total DB}}{SI}$$

$$\text{Nullpunktomsetning} = \text{enten } \frac{FK}{DB \text{ per enhet}} \text{ eller } \frac{FK}{\text{gjennomsnittlig DG}}$$

Sikkerhetsmargin = omsetning – nullpunktomsetning

$$\text{Sikkerhetsgrad} = SM \text{ i \%} = \frac{SM}{\text{omsetning}}$$

$$\text{Målsatt omsetning} = \frac{FK + \text{målsatt resultat}}{DG}$$

Faste kostnader = NP x DG eller DB – overskudd

Variable kostnader = salg x (1-DG)

Omsetning = VK/(1-DG) eller TK/(1-overskudd i %)

Totale kostnader = omsetning – overskudd

Resultat = DB – FK

Overskudd = SI – TK

Nullpunkt = FK/DG. Her er FK=DB.

Salgsinntekt = FK/FK i % av virkelig omsetning

Resultatforbedring = økningen i DB (DB x antall enheter)

Formler for regnskapsanalyse

Nøkkeltall for lønnsomhet (avkastning på innsats som legges i virksomheten)

Overskuddsprosent: overskudd/driftsinntekter

Overskuddet (enten årsoverskudd eller overskudd før ekstraordinære poster) settes opp mot driftsinntektene.

Driftsresultat (driftsmargin) i % = driftsresultat/driftsinntekter

Fortjenestemargin = årsresultat/driftsinntekter

Bruttofortjeneste i % = bruttofortjeneste/salgsinntekter (SI-VK/SI).

Ved synkende bf kan prisene ha sunket mens varekostnaden er uendret, eller så er kostnaden ikke overført til kundeprisene. Svinn kan også påvirke.

Resultatgrad i % = (driftsresultat + finansinntekter)/driftsinntekter x 100

Måler hvor stor andel av hver krone som går til godtgjørelse av kapitalen. Eller: resultat før rentekostnad i forhold til hver krone i salg. Hvor mye blir igjen til eierne?

Resultatmargin i % = ordinært resultat før skatt/driftsinntekter

Totalkapitalrentabilitet: (driftsresultat + finansinntekter)/gjennomsnittlig totalkapital x 100

Gjelder den samlede godtgjørelsen til kapitallyterne, avkastning av samlede eiendeler i bedriften.

Du-Pont-modellen

Totalkapitalrentabilitet = kapitalens omløpshastighet x resultatgrad

Kapitalens omløpshastighet = driftsinntekter/gjennomsnittlig totalkapital

Resultatgrad = (driftsresultat + finansinntekter)/driftsinntekter x 100

Egenkapitalrentabilitet før skatt = ordinært resultat før skatt/gjennomsnittlig egenkapital

Egenkapitalrentabilitet etter skatt = multipliserer med 0,73.

Måler lønnsomheten av eiers investering før og etter skatt.

Brekkestangformelen: $EKR = TKR + (TKR - GGR) \times G/EK$

Gjennomsnittlig gjeldsrente = rentekostnad/gjennomsnittlig gjeld

Nøkkeltall for likviditet

Virksomhetens evne til å betale sine forpliktelser etterhvert som de forfaller

Nøkkeltallene tar ofte utgangspunkt i balansen

Arbeidskapital: $OM - KG = EK + LG - AM$

Man kan påvirke den uthevede delen ved å

øke langsiktig gjeld eller redusere avdragsbetaling på eksisterende gjeld

øke EK gjennom innbetaling fra eiere, forbedre inntjening eller redusere utbyttet

redusere anleggsmidlene gjennom færre nyinvesteringer, salg av AM, eller leie ved behov

Arbeidskapital i % av driftsinntektene: arbeidskapital i kroner/driftsinntekter (salgsinntekter).

Likviditetsgrad 1:

Setter omløpsmidler i forhold til kortsiktig gjeld

Likviditetsgrad 1 = omløpsmidler/KG

Forholdstallet her skal være minst 2. Er tallet 1, er arbeidskapitalen 0 → problemer

Likviditetsgrad 2:

Setter de mest likvide omløpsmidlene i forhold til KG

Forholdstall på minst 1

(Omløpsmidler-varebeholdning)/KG

Utnyttelse av kassekreditt:

Trukket på kassekreditt/limit kassekreditt

Kapitalstruktur/finansiering

Egenkapitalandel betegner bedriftens soliditet:

Egenkapitalprosent = egenkapital/totalkapital

Langsiktig finansiering: LG og egenkapital bør dekke anleggsmidler og halvparten av omløpsmidler og lager.

Gjeldsgrad = gjeld/egenkapital

Finansierungsgrad = AM/langsiktig kapital

Langsiktig lagerfinansiering = arbeidskapital/varelager

AM finansiert med langsiktig kapital = langsiktig gjeld + EK/AM

Selvfinansieringsevnen

Uttrykker hvor mange midler som er brukt til å styrke likviditeten gjennom året, og som kan brukes til nyinvesteringer, nedbetaling av gjeld osv. Representerer en økning av arbeidskapitalen. Består av årets overskudd etter årets betalte/betalbare skatter, pluss avskrivninger:

Resultat før skattekostnad – betalte skatter (eller betalbare) + av- og nedskrivninger AM = selvfinansieringsevne.

Nøkkeltall for effektivitet på kapitalsiden

Sier noe om hvor effektivt bedriften administrerer sine aktiva og arbeidskapital.

Omløpshastighet kunder: $\text{salgsinntekter} \cdot 1,25 / \text{gjennomsnittlige kundefordringer}$

Gjennomsnittlig kredittid kunder: hvor lang tid det tar fra fakturering til pengene er mottatt.
 $360 / \text{omløpshastigheten}$

Omløpshastighet leverandører: $\text{varekjøp i perioden} \cdot 1,25 / \text{gjennomsnitt leverandørgjeld}$

Gjennomsnittlig kredittid leverandører: $360 / \text{omløpshastighet}$

Lagerets omløpshastighet/gjennomsnittlig lagringstid varer:

Sier hvor mange ganger i løpet av et år det gjennomsnittlige lageret omsettes.

Lagerets omløpshastighet = $\text{vareforbruk (varekostnad)} / \text{gjennomsnittlig lager}$

Gjennomsnittlig lagringstid = $360 / \text{lagerets omløpshastighet}$